

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Мистецтво андестейтменту (применшення) Вінстона Черчілля та
способи його перекладу»

Студентки групи МПа 56-22
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Професійно-орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Бондар Катерини Олександрівни

Допущено до захисту
«__» _____ 2023 року

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Черхава О.О.

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови

доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала
Кількість балів
Оцінка: ЄКТС

Київ – 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: «Winston Churchill masterpiece of understatement: Ukrainian translation»

Group MPa 56-22
School of German Philology and
Translation
Educational Programme
Professional-oriented translation
(English and Second Foreign
Language) Majoring 035 Philology
Kateryna O. Bondar

Research supervisor
Olesya O. Cherkhava
Doctor of Philology,
Professor

Kyiv – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1	
ПОНЯТТЯ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ (ПРИМЕНШЕННЯ) ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ В ЛІТЕРАТУРІ	7
1.1 КАТЕГОРІЯ «АНДЕСТЕЙТМЕНТУ» В СИСТЕМІ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЙОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ.....	7
1.2 АНДЕСТЕЙТМЕНТ, ІРОНІЯ, ЛІТОТА, АНТИКЛІМАКС, ЕВФЕМІЗМ, АНТИФРАЗ ТА ПЕРИФРАЗ У БРИТАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	12
1.3. ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ	19
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	25
РОЗДІЛ 2	
АНДЕСТЕЙТМЕНТ В ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ	27
2.1 ОСОБЛИВІСТЬ ПРОМОВ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ	27
2.2 КАТЕГОРІЯ «АНДЕСТЕЙТМЕНТУ» В СИСТЕМІ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ В ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ.....	28
2.3 ДОСЯГНЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ ФУНКЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ	46
В ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ	46
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	47
РОЗДІЛ 3	
ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ.....	49
3.1 ТРАНСФОРМАЦІЇ «ДОДАВАННЯ» ТА «ВИЛУЧЕННЯ СЛІВ» ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ У ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ	49
3.2 ТРАНСФОРМАЦІЯ «ГЕНЕРАЛІЗАЦІЯ» ТА «КОНКРЕТИЗАЦІЯ» ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ У ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ	60
3.3 ТРАНСФОРМАЦІЯ «АНТОНІМІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД» ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ У ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ.....	68

3. 4 ТРАНСФОРМАЦІЯ «ЗАМІНА ПАСИВНОГО СТАНУ ДІСЛІВ НА АКТИВНИЙ» ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ У ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ.....	69
3. 5 ТРАНСФОРМАЦІЯ «СМИСЛОВИЙ РОЗВИТОК» ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ У ПРОМОВАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛЯ.....	71
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	80
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	80
ДОДАТКИ.....	82
RESUME.....	107

ВСТУП

Ця магістерська кваліфікаційна робота є спробою дослідити природу стилістичних прийомів, зокрема андестейтменту (применшення) з точки зору когнітивної лінгвістики, функцію у промовах Вінстона Черчілля та способи їх перекладу. Для досягнення поставленої мети вивчається класифікація категорії стилістичних засобів та андестейтменту як одиниці. Дослідження андестейтменту в когнітивній лінгвістиці має на меті дати пояснення стилістичному засобу андестейтменту та його значення, а також способи перекладу даного стилістичного засобу. Крім того, увага також приділяється частинам мови, які найчастіше використовуються задля передачі андестейтменту та різноманітним функціям, які можуть мати дані сполуки. Такі тенденції можна дослідити в політичному дискурсі з метою розкриття унікальності стилістичного засобу применшення, що використовується в публічних промовах Вінстона Черчілля. Беручи до уваги популярність та авторитет Вінстона Черчілля, можна побачити дієвість та вплив на думку публіки через публічні промови, в який був використаний досліджуваний стилістичний засіб.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є представлення стилістичного засобу применшення, що використовуються в політичному дискурсі, з точки зору когнітивної лінгвістики, а саме:

- уточнити поняття та еволюцію розвитку андестейтменту;
- дослідити частоту вживання стилістичного засобу в усних та писемних джерелах;
- класифікувати функції використання досліджуваного стилістичного засобу в політичних промовах;
- дослідити способи перекладу словосполучень, які передають применшення, як єдине ціле;

- простежити трансформації при перекладі сполучень, що виражають применшення.

Об'єкт дослідження – способи перекладу сполучень, що виражають применшення (андестейтмент) як цілісна одиниця.

Предметом є стилістичний засіб андестейтменту, взятий з публічний виступів Вінстона Черчілля.

Джерело наукової праці: 1) Зібрання текстів виступів політичного діяча його онуком, Ніколасом Соумсом (Churchill Book Collector); 2) Збірки промов Вінстона Черчілля; 3) Архів аудіо-промов Вінстона Черчілля; 4) Збірка промов Черчілля на BBC; 5) Словники сучасної англійської мови: «Oxford Advanced Learner's Dictionary», «Cambridge Advanced Learner's Dictionary», «Longman Dictionary of Contemporary English», «Merriam-Webster Online Dictionary».

Методологія дослідження: використовуються метод зіставного та порівняльного аналізу, щоб дослідити зміну частин мови та семантичних значень слів при перекладі сполучень, що відносяться до категорії андестейтменту. Кількісний аналіз стилістичного засобу використовується для дослідження частоти використання засобу применшення в політичних виступах. Метод дистрибутивного аналізу застосовується для дослідження впливу окремих мовних одиниць на інші мовні одиниці та на контекст в цілому.

Наукова новизна цієї праці полягає в дослідженні використання засобів применшення (андестейтменту) у політичному контексті, як їх можна інтерпретувати з точки зору когнітивної лінгвістики, способи перекладу даних сполучень, та яку функцію вони виконують.

Практичне значення одержаних результатів полягає у внеску результатів досліджень до загальної теорії перекладу, виявленні процесу трансформації лексичних одиниць при поєднанні з іншими одиницями та при перекладі з англійської мови на українську.

У результаті дослідження було одержано результати, які можна використовувати у викладанні практичного курсу перекладу, а саме в розділах «Перекладацький аналіз тексту», «Переклад сталих виразів» та «Переклад стилістичних засобів».

Апробація дослідження – доповідь на конференції: Київський національний лінгвістичний університет «Ad orbem per linguas» (18-19 травня 2023 р.).

Публікація дослідження – основні результати дослідження викладено в науковому виданні: Київський національний лінгвістичний університет «Ad orbem per linguas», тези конференції.

Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками після кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатку іноземною мовою та резюме іноземною мовою.

У **Вступі** визначаються теоретичні положення, обґрунтовується вибір теми та її актуальність, основну мету і завдання дослідження, теоретичний внесок дослідження та його значення.

У **Розділі 1** «Поняття андестейтменту (применшення) та його функції в літературі» увага зосереджується на визначенні поняття андестейтменту та його походженні, його відношенні до категорій стилістичних засобів, використанні дослідженого засобу в літературі, його функції та способи перекладу на українську мову.

Розділ 2 розглядається вживання андестейтменту Вінстоном Черчіллем в публічних промовах. Окрім того, досліджуються методи перекладу андестейтменту виступів політичного діяча в наукових працях.

У **Розділі 3** увага зосереджується на практичному застосуванні методів перекладу андестейтменту за використання промов політичного діяча та можливі варіанти перекладу, що повною мірою передають думку, яку хотів донести автор.

Загальні Висновки підбивають підсумки дослідження та дають висновки щодо отриманих результатів.

РОЗДІЛ 1

ПОНЯТТЯ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ (ПРИМЕНШЕННЯ) ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ В ЛІТЕРАТУРІ

1.1 Категорія «андестейтменту» в системі стилістичних засобів, його походження та визначення

В лінгвістиці існує поняття «контекстуальної синонімії», тобто вживання слів та виразів у невласливому їм значенні [20]. Такі синоніми можуть вживатись як відносно людини чи тварини, так і відносно подій. Слова, які використовуються в переносному значенні також називаються «тропами» [11]. Тобто, крім основного значення, яке має слово або словосполучення, воно отримує ще додаткове значення, відповідно до контексту використання або мети, якої автор прагне досягти використанням троп.

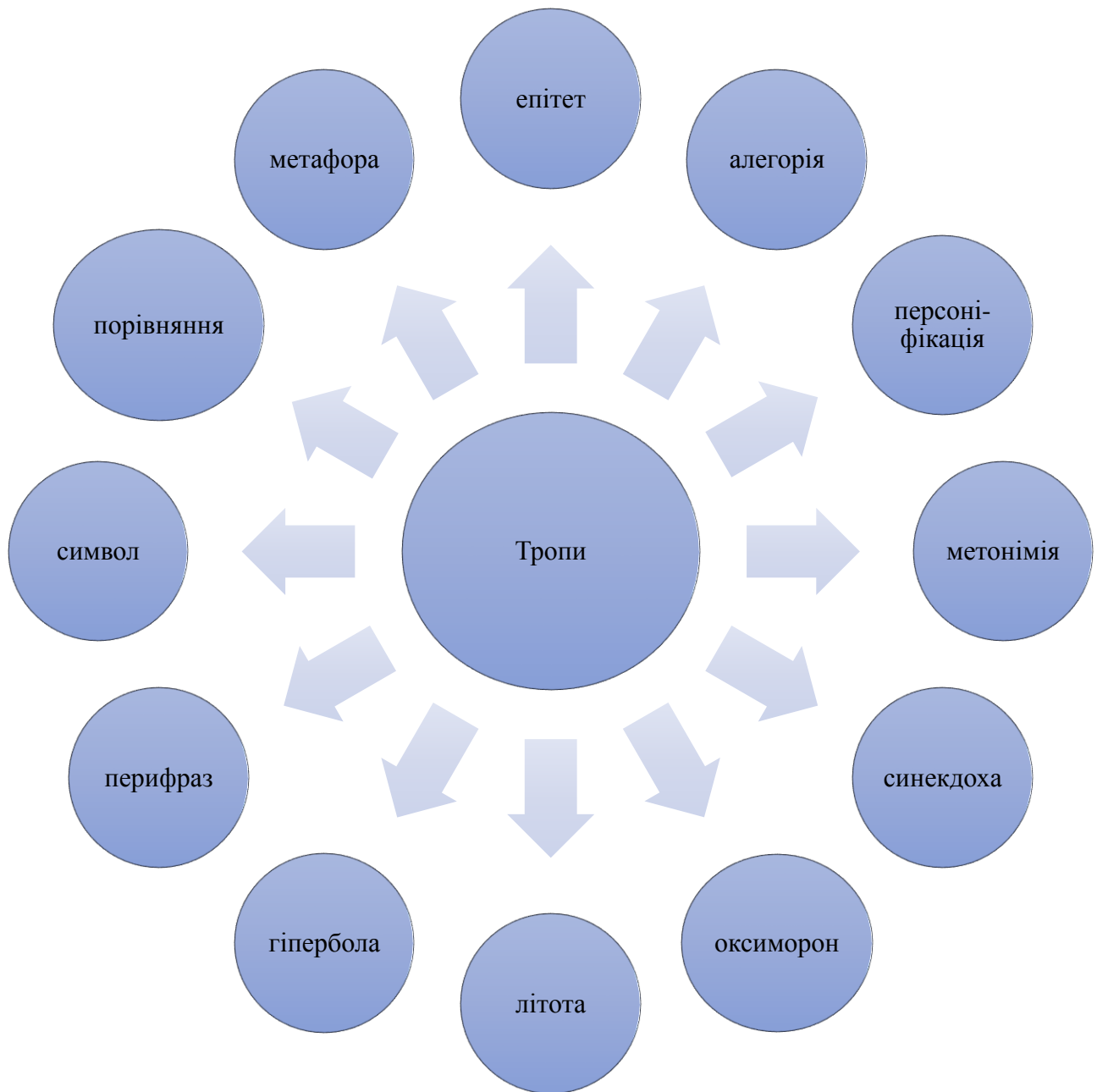
Як зазначає Калиновська [20], в сучасній літературі існує велика кількість тропів, хоча їх використання було помічене ще за часів античної літератури. Їх можна зустріти як в писемних джерелах різних жанрів, від художніх прозових творів до поезії, так і в усному мовленні.

Тропи поділяють за різновидами, серед яких виділяють наступні [46]:

- епітет – художнє означення, яке виділяє конкретну ознаку в предметі, що описується: «...коси сумні...» В. Сосюра [5];
- порівняння – зіставлення характеристик двох або більше предметів з метою виявлення спільних або відмінних рис. Зазвичай вирізняється вживанням сполучників як, неначе, ніби та ін.: «Зеленіють жита, і любов ошвіта...» В. Сосюра [5];
- метафора – надання одному предмету ознак, властивих іншому предмету («Світло згасає..." Джон Мілтон) [5].

В свою чергу, метафора поділяється на різні групи, а саме [15], [46]:

- персоніфікація (уособлення) – надання неживим предметам людських рис («Реве та стогне Дніпр широкий» Т. Шевченко);
- алегорія - зображення людей та властивих їм рис за допомогою конкретних образів («Каменярі» І. Франка);
- символ – уособлення конкретним предметом людських почуттів та уявлень (Прометей Т. Шевченка);
- метонімія – перенесення автором назви одного предмета на інший, базуючись на схожості або асоціаціях («Хата заридала» («Камінний хрест» В. Стефаника);
- синекдоха – зміна кількісного поняття, тобто навмисна заміна однини на множину («Що наша копійка, кров'ю вона обкипіла» Марко Вовчок);
- перифраз – вживання опису предмета замість його прямої назви (великий Кобзар – Шевченко);
- гіпербола – навмисне перебільшення характеристик предмету («Та ніхто не кохав, через тисячі літ лиш приходять подібне кохання» (В. Сосюра);
- літота - применшення кількості або розміру предмету (Марко Вовчок «Сестра»: «малесенька, ледве од землі видно» для опису бабусі);
- оксиморон - поєднання протилежних та несумісних понять («Я слухаю нечутні голоси серед німої музики мозаїк» - Л. Костенко).

Фігура 1. Класифікація троп в літературних творах

Слово «litotes» походить від грецького слова «litos», що означає «простий, маленький». Досліджуваний стилістичний засіб використовувався ще за часів античності. Перша згадка слова датована 56 р. до н.е. Давньоримський філософ Цицерон в своєму листі використав термін «літота» у відношенні до «простоти життя» та дав йому наступний опис: «У словах в їхньому власному значенні сила

мовця полягає в тому, щоб уникати звичайних висловлювань, а замість них обирати ефективні слова, що діють виразно та звучно» [17]. В той час, андестейтмент використовувався також в роботах Гомера "Іліада" та Овідія «Метаморфози».

З часом, термін набув вже трохи іншого значення. Його почали використовувати для применшення, що робить його подібним до сучасного стилістичного засобу применшення (андестейтменту). Проте, вживали його з метою подвійного заперечення. Для прикладу, Біблійний вираз «так буде і Слово Моє ... воно не повертається до Мене марним» (Ісаїя 55:11) можна трактувати як «слово є значущим» [50].

В сучасній літературі літота відіграє роль стилістичного засобу, за допомогою якого автор навмисне надає предмету чи особі применшених характеристик або зменшених ознак [50]. Мовець навмисне робить вигляд, що ситуація є менш серйозною, ніж здається, що, навпаки, акцентує більшу увагу слухачів чи читачів на проблемі.

Відповідно до мети, з якою використовується андестейтмент, та функції його вживання, стилістичний засіб можна порівняти з іншими літературними прийомами. Андестейтмент відноситься до перифраз [55], оскільки є формою описового мовлення. Автор передає інформацію чи описує ситуацію, використовуючи багатослівність, якої, за звичних обставин можна уникнути. Внаслідок цього, виникає більша емоційність, сильніший ефект на реципієнтів та довіра до мовця.

Також андестейтмент порівнюється з емфазою, тобто засобом, що підкреслює незвичність та особливості формулювання [53].

Схожість андестейтменту та антифразу в тому, що реципієнт помічає контраст між реальною ситуацією та думкою спікера відносно неї. Корнель у своїй праці «Сід» [18] використав наступний вираз: “*Va, je ne te hais point!*”, що в перекладі означає: «Я тебе не ненавиджу!» Цей приклад показує, що

висловлювання є прямо протилежним до способу вираження почуттів до іншої особи, хоча саме це мається на увазі.

Так само як і евфемізми, досліджуваний стилістичний засіб використовується для приховування слова чи виразу неприйняттого до вживання у діловому чи дипломатичному спілкуванні. Або ж, автор залишає за реципієнтом право вирішити, що саме він мав на увазі, висловлюючись в такий спосіб [56:43-55].

В сучасній літературі андестейтмент використовується для підсилення значення слів або привернення уваги до певної характеристики предмета чи особи. Засіб також слугує протиставленням гіперболи, яка відповідає за перебільшення ознак явища чи героя. Окрім того, стилістичний засіб часто вживається з етичних міркувань, тобто для применшення заслуг чи здобутків людини, або для пом'якшення негативної інформації чи гостроти («дещо засмучений» - для позначення людини у відчаї) [43]. Окрім функцій андестейтменту, які оратор може використати для передачі інформації, стилістичний засіб також може бути використаний в цілях маніпуляції діями осіб. Правильно передана ідея та мотиваційні гасла сприяють збільшенню мотивації публіки до дій та спонуканні до дій та вчинків.

Оскільки правильно підібрані слова та емоційний праяв під час промови мають непрямий вплив на дії осіб, важливо направляти публіку на виконання позитивних дій та тих, які покращать рівень розвитку, збагаченню моральних цінностей та матеріального і духовного забезпечення [43].

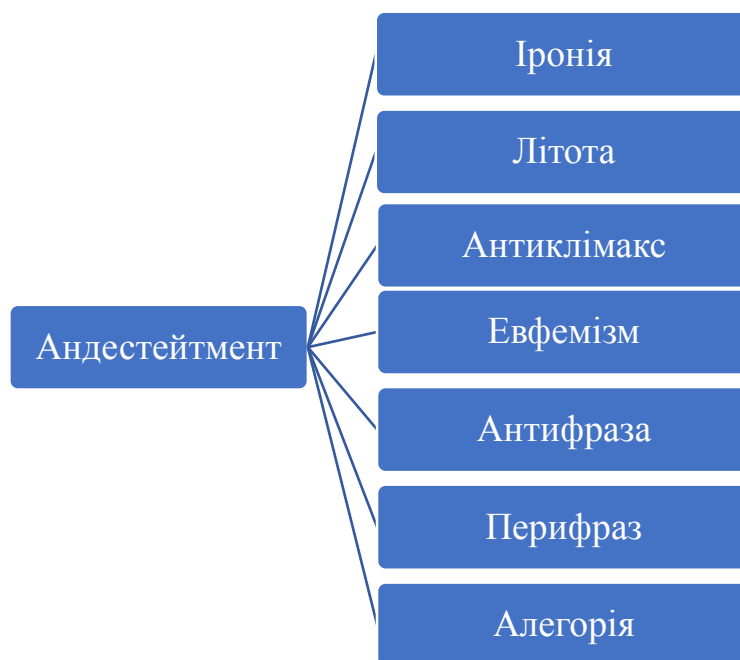
Отже, андестейтмент в системі стилістичних засобів відновиться до категорії метафори та має антонімічний зв'язок відносно до гіперболи. Андестейтмент можна розглядати як спосіб непрямого спілкування. Якщо людина ухиляється сказати те, що має на увазі, то інформація може бути донесена в інший спосіб, використовуючи інше формулювання.

1.2 Андестейтмент, іронія, літота, антиклімакс, евфемізм, антифраз та перифраз у британському політичному дискурсі

Політичний дискурс – це сукупність висловлювань у політичній сфері, що використовуються з метою поширення переконань та інформації щодо політичної ситуації в країні чи на світовій арені. Політичний дискурс відрізняється не лише країнами, але й політичні представники в межах однієї країни мають суттєві відмінності [12:41]. Британський політичний дискурс характеризується наведенням прикладів, узагальненням поданої інформації, підсиленням емоційного змісту та використанням елементів контрасту. Це допомагає спікеру привертати увагу публіки до важливих питань та впливати на свідомість реципієнтів. [44:165]. Для досягнення цих цілей, широкоживаними елементами в британському політичному дискурсі є стилістичні засоби, такі як епітети, метафори та порівняння. Ще однією особливістю промов є цитування. Одним з найпопулярніших видів цитування в такій сфері є фрагментальне цитування, коли завершення цитування відбувається в найближчому контексті промови [43: 80-81].

Андестейтмент вживається в прозі та поезії для створення виразності, доповнення образу персонажа, милозвучності мови, або акцентування уваги реципієнта на ключових поняттях або рисах. Применшення часто в усній мові супроводжується певним наголосом, стилем мови або невербальними засобами комунікації, що, в свою чергу, підсилює функцію, яку має на маті виконати автор – привернути увагу публіки. Проте, андестейтмент може бути використаний як з певною метою, так і ненавмисно [50], [54]. На письмі андестейтмент може бути виражений збільшеною кількістю слів, ніж при звичайному мовленні, або використанням лексики, що є прямо протилежна до змісту висловлювання. Андестейтмент також може передавати головну думку за допомогою образності.

Стилістичний засіб применшення є дотичним до кількох літературних прийомів, залежно від функцій, які він виконує:

Фігура 2. Прийоми, дотичні до категорії «андестейтменту»

Применшення — літературний прийом, який можна використати для створення різноманітних ефектів у в усному чи письмовому висловлюванні. Наприклад, стилістичний прийом може бути використаний для створення жартівливих ситуацій, підсилення комічного ефекту, або, навпаки, як такий, що може допомогти автору зробити його заяву серйознішою. **Іронія** є багатоаспектним літературним явищем, що перетворює позитивне висловлювання на приховане висміювання [7]. Вона проявляється у такому описі ситуації, що викликає усмішку або сміх в читача або слухача. Акцентуючи увагу на певному факті або рисі, спікер з гумором подає інформацію, навіть якщо гумор не є явно виражений [14].

Андестейтмент допомагає переосмислити ситуацію та передати ключові речі в зовсім іншій, незвичній для реципієнта формі. Це також слугує для привернення та зосередженні уваги на певній проблемі, піднятій автором [59]. Іронія також проявляється у висловленні автором прямо протилежної думки до того, що він справді має на увазі [17], або у використанні слів та виразів, що є прямо протилежними до буквального змісту висловлювання.

Іронія, у свою чергу, потребує уміння використовувати її правильно та налаштовувати слухачів на правильну думку. Оскільки для іронії в основному використовують слова, що є протилежними до того, що хоче донести автор, при їх неправильному вжитку, реципієнт може зрозуміти вислів неправильно [8]. Проте, важливо зберігати баланс, адже іронія що є надто очевидною, зменшує ефект андестейтменту.

Тому, важливо усвідомлювати контекст та аудиторію, до якої звертається спікер. Ефективне використання літературного прийому може допомогти створити текст з глибоким змістом, що залишить слід у свідомості реципієнта.

Літота – це стилістичний засіб, що показує особу чи предмет з наявністю характеристик, які є надто або певною мірою зменшені, в порівнянні з тим, якими вони є насправді. Саме тому літоту науковці такі як, наприклад, Жуковська [18] протиставляють гіперболі, яка, в свою чергу, перебільшує буквальні характеристики предмета чи особи [52:45-83].

Літота применшує буквальне значення або характеристики предмета чи особи задля вираження оцінки автора або підсилення емоційного змісту висловлювання [16]. Використовуючи літоту, автор підкреслює значимість та наголошує на рисах, притаманних явищу чи особі. Стилістична фігура використовується з метою уникнення надто емоційних та прямих висловлювань, що можуть мати небажаний вплив на слухача: надмірна критика, образа почуттів, або провокування роздратування з боку реципієнта [52:45-83].

Серед функцій літоти, що робить її дотичною до андестейтменту виділяють наступні [49:96-105].

- *пом'якшення (применшення)*, що слугує для уникнення надмірної емоційності у висловлюваннях;
- *підкреслення*, яке використовується для наголошення важливості риси чи предмету;

- *перифрастичну* функцію, яка дає змогу передати авторську позицію без прояву негативу;
- функцію *економії*, за якої автором використовується мінімальна кількість стилістичних засобів;
- *пробудження інтересу* до проблеми через непряму передачу ідеї, що спонукає реципієнтів до мислення;
- *емоційно-експресивна* функція полягає в вираженні емоцій в інший спосіб, як того очікували слухачі.

Також літота може бути вжита з метою прояву ввічливості та стриманості, якщо спікер бажає подати інформацію спокійно та залишити слухачам інформацію для роздумів [58].

Літота також часто виражається за допомогою заперечення: а) одиничне заперечення; б) подвійне заперечення. Наприклад, в цитаті “Життя прожити – не поле перейти” [18] прослідковується саме заперечення ознак, що є протилежними до характеристик предмета. А в цитаті “*That ain’t no lie!*” літота виражена подвійним запереченням [39].

В таких реченнях, що містять літоту, виражену за допомогою заперечення, важливу роль відіграє інтонація, з якою текст є проголошеним спікером або прочитаний. Заперечна частка має бути наголошена для підсилення ефекту літоти та переосмислення реципієнтом всієї конструкції, а не прийняття її буквального змісту [16].

Антиклімакс (anticlimax), Згідно з Великою Українською Енциклопедією – це стилістична фігура, яка містить в собі слова або словосполучення в порядку зменшення їх інтонації або емоційності [12]. Антиклімакс може бути подією або результатом події, очікування щодо якої не були виправдані. Цей прийом також є дотичним до андестейтменту, оскільки антиклімакс, так само як і андестейтмент використовується для зменшення напруги та емоційності.

В певний момент в тексті автор нарощує емоційність описуючи подію, яка відбувається або має відбутись, використовуючи образність та певну кількість прикметників емоцій та почуттів. За допомогою стилістичного засобу передають розчарування відносно події, яка мала принести вражаючі результати, але закінчилась не маючи особливих наслідків [51].

Одним з авторів, які використовували антиклімакс в своїх роботах був Чарльз Дікенс. В «Повісті про двоє міст» він написав: “In a moment, the whole company was on their feet. That somebody was assassinated by somebody vindicating a difference of opinion was the likeliest occurrence. Everybody looked to see somebody fall, but only saw a man and a woman standing staring at each other...” [51]. В даному уривку прослідковується різке зменшення емоційності та розчарування, адже очікування не були виправдані та результат був не таким, якого чекали.

Андестейтмент це образне висловлення, що використовується для вираження **евфемістичного терміну**, пояснюючи лише просту частину. Літота використовується для вираження евфемізму, згадуючи лише частину правди [49]. Багато людей, особливо тих, хто пов’язаний із засобами масової інформації мають передати навіть найжорстокіші події, з проявом нейтральних емоцій. Саме тому, вони часто використовують засіб применшення в своїх промовах, щоб заспокоїти суспільство та бути втіленням надії на краще. Він також є в широкому вжитку серед професій, пов’язаних з криміналом та медициною, де інформація має бути подана в такий спосіб, щоб не допустити паніки серед реципієнтів. Навпаки, своїми виразами та способом передачі думко спікер повинен мати на меті знизити рівень стресу у публіки після почутого [34].

Андестейтмент хоч і привертає увагу до певного аспекту явища чи події, але, в свою чергу, також применшує правду [43]. Жахливі на перший погляд речі здаються несуттєвими, коли оратор їх описує як просто тимчасові труднощі. Це може також мати негативний вплив на слухачів, а саме: знизити працездатність або послабити їхню мотивацію до подолання труднощів.

Окрім того, троп применшення доцільно вжити з почуття моральних норм або етикету, тобто для того, щоб не образити слухача або третю особу своїми висловами, чи не завдати їм моральної шкоди. Важливо відчутти межу, щоб андестейтмент в промовах не було використано надто часто та не відвернути увагу слухачів або знизити авторитет оратора через прояв несерйозності та байдужості до проблем, в тому числі суспільних [6].

Велика кількість ораторів та письменників використовувала прийом в своїх роботах, усних промовах та письмових доповідях чи історіях. New York Times у статті, датованій 1988 роком, назвали Воррена М. Андерсона «майстром політики недомовленості», обґрунтовуючи це тим, що його «стримане» ставлення та поведінка є проявом ввічливості [43].

Антифраз - це різновид іронії, коли слова вживаються зі суперечливою метою, тобто звучать прямо, але їх справжнє значення або інтенція суперечить вжитому висловлюванню. Це робиться для створення гострої опозиції між тим, що сказано, і тим, що насправді мається на увазі [26:15]. Прикладом антифрази може бути вживання фрази "дуже вдячний" в ситуації, коли насправді ви відчуваєте незадоволеність або обурення. Хоча антифрази і применшення є різними стилістичними прийомами, є певні спільні риси та характеристики, які можуть виникати в контексті обох: а) *обернена інтенція*: якщо говорити про їхню спільну рису, то обидва ці прийоми включають обернену інтенцію. Тобто в обох випадках висловлювання виглядають прямими, але їхнє фактичне значення або інтенція є суперечливими або протилежними; б) *сарказм*: антифрази і применшення можуть бути використані для створення сарказму, коли мовець виражає суперечливі чи протилежні думки через обернені слова або вислови; в) *ефект гіперболи*: і в тому, і в іншому випадку може виникнути ефект гіперболи, коли інформація або інтенція навмисне перебільшується або зменшується для враження [45].

Антифраз полягає в навмисному використанні у висловлюваннях одиниці мовлення з протилежним значенням. Такий засіб може бути використаний задля

висловлення негативної думки щодо особи або ситуації, при цьому не висловлюючись буквально [47].

Перифраз - це стилістичний прийом у літературі і мові, який полягає в заміні звичайного слова або виразу більш складним або більш об'ємним виразом з метою надати більше деталей або уточнити ідею. Перифраз використовується для покращення різноманітності, виразності та багатству мови, а також для створення конкретних образів чи передачі додаткової інформації [4:42]. Попри відмінність із применшенням, все ж є деякі спільні риси та характеристики, а саме: а) *обернена інтенція*: як і в применшенні, в перифразі може виникнути обернена інтенція, в обох випадках здійснюється відхилення від очевидного або прямого висловлювання, інтенція або значення слів стає суперечливим або оберненим; б) більше деталей: якщо в применшенні вираження стисле та спрощене, то в перифразі намагаються надати більше деталей і розгорнутого опису, але в обох випадках основна ідея розкривається більш детально або складно; в) *збагачення мови*: як і в применшенні, перифраз використовується для збагачення мови, щоб зробити мовлення більш виразним та різноманітним [36].

Як правило, автор використовує троп применшення не лише задля опису невідомого для реципієнта явища або героя, а й для повнішого та більш точного розкриття характеристик вже відомих читачеві або слухачеві явищ, понять, або дієвих осіб. В незвичний для читача чи слухача спосіб, автор підкреслює саме ту інформацію, на яку, на його думку, мають звернути увагу, запам'ятати, чи зробити певні висновки після прочитання чи прослуховування [57].

Особливо цей засіб стає в нагоді, якщо якийсь явище чи особа має негативний вплив на соціум або довкілля, проте є маловідомими. Задля привернення уваги, підвищення ступеню емоційного впливу на реципієнта та вирішення проблеми, як результат, спікер акцентує увагу саме на якостях, що є критичними [28].

Алегорія - це стилістичний прийом, який використовується в мові та літературі для виразу ідей, понять або моральних повчань шляхом представлення

конкретних образів, персонажів, подій або ситуацій, які мають алегоричні або символічні значення [29:54-56]. У алегорії, образи та події служать не тільки своєму буквальному значенню, але також інтерпретуються як представники абстрактних ідей чи концепцій [30]. Хоча алегорія і применшення - це різні стилістичні прийоми, є певні спільні риси і характеристики: а) *суперечлива інтенція*: як і в применшенні, в алегорії може виникати суперечлива інтенція, в обох випадках висловлювання може здаватися прямим, але має суперечливе або обернене значення; б) *символіка*: як в алегорії, так і в применшенні слова, образи або події можуть мати символічне значення, у применшенні це допомагає створити гіперболічний ефект, а в алегорії - виразити абстрактні ідеї через конкретні символи або образи; в) *розширення смислу*: як і в алегорії, так і в применшенні може виникнути розширення смислу (у применшенні це виразний спосіб зменшення значення слів чи ідей, а в алегорії - спосіб розкриття багатшого смислу через образи і символи); г) *виразність*: як і в применшенні, так і в алегорії виразність грає важливу роль, оскільки вони допомагають автору чи мовцю зробити мовлення більш виразним та вражаючим [11:110].

1.3. Трансформації та методи перекладу андестейтменту

Виконуючи переклад, необхідно чітко передати головну думку та звертати увагу на мету, якої хотів досягти автор певним висловлюванням. Якщо ідея або зміст при перекладі будуть викривленими, реципієнт не лише може не зрозуміти та не виконати необхідних дій, ба більше, автор та перекладач можуть понести відповідальність за неправдиві або негативні висловлювання [13:244].

При перекладі важливо досягти адекватності та еквівалентності. І хоч ці поняття є тісно пов'язаними між собою, проте між ними є різниця. Еквівалентність перекладу досягається максимально повною передачею змісту, використовуючи відповідні норми перекладу. Еквівалентним є переклад, що точно відповідає тексту

в оригіналі на змістовному, стилістичному, функціональному, та змістовому рівні [9].

Адекватним вважається переклад, в якому відтворено зміст та форма відповідно до тексту в мові оригіналу. Адекватність перекладу визначається кількома показниками, а саме: збереження емоційно-оціночної інформації відповідно оригіналу, передача естетичної інформації, збереження експресивності, та збереження семантичних функцій використаних автором [9].

При перекладі троп, а саме андестейтменту, перекладачі використовують **лексичні та граматичні трансформації** [25] для передачі змісту та збереження мети та цілі, які хотів донести автор. Трансформації слугують для передачі змісту при неможливості буквального перекладу, або якщо такий переклад не буде відповідати цілям висловлювання, поставленими автором. Часто, при перекладі зберігають не тільки головну думку, а ще й надають більшої емоційності оригіналу. Карабан [21] серед лексичних трансформацій виділяє наступні: конкретизація, генералізація, смисловий розвиток, антонімічний переклад, додавання й вилучення слова та компенсація.

Конкретизація – це лексична трансформація, що полягає в заміні слова або словосполучення на термін, який має вужчу семантику відносно до оригіналу [31:54]. Конкретизація при перекладі може бути використана за певних передумов. Наприклад, якщо в мові-перекладі відсутня лексична одиниця, яка точно передає оригінальний зміст. Також, мова-оригінал та мова, на яку здійснюється переклад можуть мати розбіжності в граматичній структурі, тому виникає необхідність виконати трансформацію. Такий вид конкретизації є більшою мірою, необхідністю та має назву «мовна конкретизація» [19:25]. На відміну від мовної конкретизації, контекстуальна конкретизація є необов'язковою та напряду залежить від вибору перекладача. Передумовою використання може слугувати те, що при перекладі необхідно вжити трансформації задля уникнення повторів або підсилення образності чи змісту [33].

Використання конкретизації переважає над вживанням генералізації при перекладі текстів на українську мову, оскільки українська мова вирізняється широким синонімічним рядом, в порівнянні з англійською мовою. Тому, одне поняття англійською можна замінити рядом понять українською мовою з малою або без змінами змісту тексту в оригіналі [19:26].

В даній трансформації поширеним є використання гіпонімів. Це слова, що є вузкими за значенням від початкового слова та є його видовим поняттям. Найчастіше конкретизація прослідковується при перекладі текстів, де в мові оригіналу було використано лексеми широкого значення, такі як: *thing*, *concern*, *ріесе*, *to be* тощо [3], оскільки для їх перекладу потрібно розуміти контекст та використати мовну одиницю, яка більш конкретно передасть ідею, аніж дослівний переклад.

Використовуючи **генералізацію**, перекладач заміняє вислів в мові оригіналу на поняття ширшої семантики, внаслідок чого часто втрачається точність, або виникає двозначність у висловлюванні. Одне слово може підлягати як конкретизації, так і генералізації, в залежності від того, що хоче донести до читача чи слухача перекладач, або особливостей мов оригіналу та перекладу. Наприклад, в англійській мові існує більше понять, що мають абстрактне значення, ніж в українській. Тому, генералізація є обмеженою у вжитку [19:28].

Генералізація включає використання гіперонімів, тобто слів з абстрактним значенням як відповідники до слів, які мають конкретніше значення. Гіперонімом може виступати родова назва, до якої підпорядковується початкове поняття, при чому реципієнт може докладно зрозуміти ідею та зміст, якщо переклад є адекватним та еквівалентним [22:66-67].

Генералізація використовується у випадках, якщо у вузького поняття немає відповідника в мові перекладу або поняття має інше значення в мові перекладу. Також трансформація використовується якщо сенс інформації, що автор хотів

донести, не зміниться. Тобто, якщо передача деталей в оригінальному тексті не є важливою [19:14].

За використання генералізації, часто втрачається стилістичне забарвлення тексту, оскільки вузьке та конкретне поняття передається за допомогою загального. Наприклад, слово «grandmother», що вживається для позначення члена родини, а саме, матері тата або мами. Під впливом генералізації, переклад цієї мовної одиниці може звестись до слова «жінка», що зовсім не відповідає оригіналу [3].

Смисловий розвиток – вид трансформації, за якої головна думка, яку автор хотів донести передається іншими словами при перекладі. Для даної трансформації перекладач використовує близькі чи суміжні поняття в обох мовах. Досліджуваний прийом використовується при розбіжностях в мовленнєвих нормах між мовою оригінального тексту та мовою перекладу [2].

Карабан [21] виділяє такі види даної трансформації:

- заміна процесу на причину;
- заміна процесу на наслідок;
- заміна наслідку на причину;
- заміна причини на процес;
- заміна наслідку на процес;
- заміна причини на наслідок.

Смисловий розвиток стосується не окремого слова або словосполучення, а часто й всього речення або смислової групи [35]. Кількість слів у перекладеному тексті може відповідати кількості слів в тексті-оригіналі. Проте, результатом трансформації може бути компресія, тобто зменшення кількості слів в порівнянні з оригіналом; або декомпресія (збільшення кількості слів в порівнянні з оригінальним текстом) [3:99]. Аналогічно, при трансформації відбуваються і граматичні зміни в конструкціях.

При **антонімічному перекладі** автор замінює форму слова або словосполучення на протилежну. Існує два способи такої заміни: негативація та

позитивація. Якщо перекладач замінює негативну форму слова, тобто ту, що містить часточку «не» на позитивну, такий вид антонімічного перекладу вважається позитивацією [23]. Якщо навпаки, позитивна форма слова змінена на негативну – відбувається негативація. Під час використання даної трансформації перекладач має чітко передати зміст висловлювання.

Антонімічний переклад відбувається, якщо особливості мови, на яку перекладається, не має відповідника в тій самій формі (позитивній чи негативній), перекладач має на меті підкреслити важливість проблеми чи підсилити враження реципієнта від інформації, або вислів є неприйнятним до використання у мові перекладу відповідно до культурних норм [24].

Під трансформацією «**додавання слова**» розуміють збільшення кількості слів у висловлюванні, якщо неможливо дослівно передати головну думку тексту в оригіналі. Така трансформація зумовлює використання додаткових слів в мові перекладу, які автор лише мав на увазі в мові оригіналу, але не згадував їх [24].

Вилучення слова, як зазначає Карабан [21], є прямо протилежним видом трансформації до додавання, оскільки перекладач зменшує кількість слів, відносно до оригіналу. Вилучення використовується якщо мовою перекладу можна передати головну думку, використовуючи меншу кількість слів, або якщо слово або словосполучення можна не перекладати дослівно, але зміст висловлювання при цьому буде повністю передано [38].

Заміна пасивного стану дієслів на активний дає змогу адекватного перекладу, дотримуючись особливостей мови оригінального тексту та мови, на яку відбувається переклад [24]. Ця трансформація зумовлена широким використанням пасивного стану в англійській мові, на відміну від української.

Серед вищезазначених трансформацій при перекладі, найпопулярнішою для перекладу андестейтменту є конкретизація та генералізація, заміна пасивного стану дієслів на активний, а також додавання чи вилучення слова, залежно від контексту та особливостей мови оригіналу та мови перекладу.

Методи перекладу - це підходи та стратегії, які використовуються перекладачами для передачі тексту з однієї мови на іншу. Найпоширенішими методами перекладу є [32]:

- Дослівний переклад – передача тексту, зберігаючи максимальну близькість до оригіналу та максимально уникаючи трансформацій. Такий метод перекладу не враховує відмінності граматичних та стилістичних особливостей мови, на яку здійснюється переклад.

- Граматичний переклад – переклад, який здійснюється з відтворенням граматичних структур в мові-оригіналі на мову перекладу. При цьому, може відбуватись зміна порядку слів або вживання різних граматичних конструкцій.

- Семантичний переклад – переклад, в якому передано сенс, всі концепції та абстрактні поняття, що було згадано автором в оригінальному тексті.

- Контекстуальний переклад здійснюється, базуючись на контекст оригінального тексту.

- Культурно-смісловий переклад – переклад, в якому зроблено акцент на особливостях культури носіїв мови, на яку здійснюється переклад.

- При вільному перекладі здійснюється зміна тексту відповідно до цільової аудиторії, стилю та граматики, при цьому головна думка з тексту-оригіналу зберігається.

- Синкретичний (комплексний) переклад включає в себе різні методи перекладу для більш повної передачі змісту та збереження індивідуальності автора тексту [3:7-9].

- Транскрипція і транслітерація – переклад, який найчастіше використовується для перекладу термінів та власних назв, якщо в мові перекладу відсутній аналог.

- Адаптація найчастіше використовується для перекладу літературних текстів, за якого текст адаптується відповідно до аудиторії та їх культурних та соціальних особливостей.

– Суперлітературний переклад – метод перекладу офіційних документів та літературних творів, за якого рівень оригінального тексту піднімається на вищий.

– Технічний переклад використовується при перекладі технічної та наукової документації.

Вибір методу перекладу залежить від типу тексту, мети перекладу, аудиторії та вимог конкретного завдання. Найчастіше перекладачі використовують комбінацію цих методів для досягнення найкращого результату. Так само, для перекладу андестейтменту можуть бути використані методи дослівного та семантичного перекладу, що точно передають ідею та головну думку, зберігаючи при цьому стиль автора. Окрім того, комбінація різних методів (синкретичний або комплексний) також може слугувати для перекладу виразів, що містять в собі андестейтмент.

Висновки до розділу 1

1. Андестейтмент - це стилістичний засіб, що використовується для применшення значення слова або виразу, з метою надання простоти або ефекту виразності. Він може використовуватись для уникнення звичних висловлювань та замість них вибирати більш ефективні слова, які створюють емоційний відтінок. В античні часи вживався як спосіб применшення, а згодом набув більш широкого застосування, включаючи подвійне заперечення для підкреслення певних ідей або значень. Андестейтмент, як стилістичний засіб, має дотичність до троп, особливо до певних його видів. Він подібний до літоти, оскільки обидва вони використовуються для створення певного ефекту в мовленні. Літота, або применшення, зменшує значення слова або виразу, тоді як андестейтмент також слугує для створення емоційного відтінку та привернення уваги аудиторії. Обидва стилістичні засоби можуть бути використані для надання применшених характеристик предметам чи особам, а також для підсилення уваги на певній

проблемі. Також андестейтмент може бути розглянутий як певна форма перифразу, оскільки він використовується для заміни прямих назв предметів більш описовими виразами, тим самим надаючи їм додаткових значень.

2. В політичному дискурсі андестейтмент може використовуватись для створення виразності та підкреслення ключових понять або характеристик. Його застосування допомагає спікеру привертати увагу аудиторії до важливих питань, а також впливати на свідомість слухачів за допомогою акцентуації певних ідей або відтінків. В політичному дискурсі андестейтмент може супроводжуватись невербальними засобами комунікації або наголосом, що додає йому додаткової сили та емоційної ваги. У письмовому мовленні цей стилістичний засіб часто виражається за допомогою збільшеної кількості слів або використанням протилежної лексики, що допомагає підкреслити основну думку або ідею. Серед тропів, андестейтмент є найбільш наближеним до літоти, що є стилістичним засобом, який використовується для применшення чи підсилення значення слова або виразу. Він може використовуватись для надання применшених характеристик предметам чи особам, а також для підсилення уваги аудиторії на певній проблемі. Літота використовується як спосіб непрямого спілкування, що може викликати більшу емоційність та довіру до мовця.

3. Для перекладу виразів, які містять применшення (андестейтмент), використовують наступні трансформації: додавання та вилучення слів, конкретизація та генералізація залежно від контексту, мети висловлювання та особливостей мов.

4. Серед вживаних методів перекладу, що можуть бути використані перекладачем відносно андестейтменту вирізняють наступні: дослівний переклад, семантичний переклад та синкретичний або комплексний переклад.

РОЗДІЛ 2

АНДЕСТЕЙТМЕНТ В ПРОМОВАХ ВІНТСОНА ЧЕРЧІЛЛЯ

2.1 Особливість промов Вінстона Черчілля

Вінстон Черчілль був політичним діячем, чії промови та виступи цитуються по всьому світу. Окрім того, відображення його думок та висловів знаходять також в подіях сьогодення. Промови спікера наповнені літературними засобами, що робить його промови цікавішими, переконливішими та надихаючими на позитивні думки та дії.

Як зазначає [40:38-39], виступи та промови Вінстона Черчілля мали чітко-вибудовану структуру, що допомагає досягти мети, а саме:

Фігура 3. Структура промов Вінстона Черчілля

Політичні промови діяча здебільшого є багатими на вживання гіперболи або літоти, в залежності від аудиторії, теми промови та мети [52:45-83]. Вони виділялись вживанням обох стилістичних засобів, проте андестейтмент переважав. Це, в основному, робилось з метою підняття духу простим людям, котрі страждали від наслідків війни та очікували від представника влади позитивних новин та натхнення в тому, що зло буде покаране, а всі труднощі подолані [37].

Оскільки Вінстон Черчілль займався політичною діяльністю за часів Другої світової війни, він часто висміював німецьких солдатів та їх керівництво з метою підняття духу людям, які страждали від жорстоких окупаційних військ та спостерігали розбиті міста, які залишались після виходу військ [42]. Хоч діяч наполягав на приверненні уваги до проблем, з якими стикались громадяни в той час,

Вінстон Черчілль робив це в особливий спосіб, який прославив його на весь світ: *“Surely these are facts which ought to bulk as large in ordinary peaceful peoples' minds as horse racing, a prize fight, a murder trial”* (CBC, URL). Точний зміст даного вислову був переданий українською мовою автором книги «Війна до моря і моря» [48]: *«Безперечно, ці факти повинні займати в умах звичайних миролюбних людей не менше уваги, ніж перегони, боксерські поєдинки чи суд над убивцею»*.

Більшість промов Вінстона Черчілля мають персуазивну мету [10:132], тобто спікер, адресуючи думку до населення, має вплив на їхні емоції та спонукає до певних дій. Порушення тем, які близькі простим людям, а отже більшості, відбувалось за використанням простої та зрозумілої лексики, в основному без складних понять та чисел. Проте, промови Черчілля насичені різноманітними лексичними одиницями та художніми засобами [10:133].

2.2 Категорія «андестейтменту» в системі стилістичних засобів в промовах Вінстона Черчілля

Будучи вправним та авторитетним лідером, думка суспільства у Великій Британії, особливо в пост-воєнний період часто напряду залежала від того, що скаже вище керівництво, зокрема прем'єр-міністр. Перебуваючи у стані морального занепаду, британцям необхідно було подавати важливу інформацію у відмінний від звичайного способу [41:139-140]. Це є однією з причин, чому промови Вінстона Черчілля багаті на лексичні одиниці, що позначають андестейтмент.

Вінстон Черчілль застосовував засіб применшення в різноманітний спосіб, залежно від ситуації, що склалась та мети його виступу. Серед функцій, які виконував андестейтмент в промовах політичного діяча розрізняють літоту, сарказм та антиклімакс. Використання прийому для досягнення вищезгаданих функцій буде розглянуто на прикладі промов Вінстона Черчілля.

Літота – стилістичний прийом, який використовується для применшення ознак чи характеристик предмету. Вінстон Черчілль використовував літоту для

підняття морального духу суспільства під час Другої Світової війни та згладжування негативного впливу кризи на місцеве населення.

“Blood, Toil, Tears and Sweat”

В своїй промові 1940 року, Вінстон Черчілль зверувався до народу своєї країни, яка перебувала в розпал війни в скрутному становищі. Він сказав: (1) *“Friend below the Gangway, have to be made here at home”* (CBT, URL). Політик вжив лексему «друзі», чим в свою чергу зменшив емоційне навантаження зі слова «солдат», яке могло бути вжите в цьому контексті. Цей прийом мав на меті підбадьорити чоловіків та жінок, які невдовзі мали взяти участь в жорстокій війні.

Інша цитата з промови: (2) *“I have nothing to offer but blood, toil, tears and sweat”* (CBT, URL), була використана для применшення важливості мудрого та авторитетного політика, особливо під час воєнного стану. Хоч Вінстон Черчілль виділявся вмінням організувати людей та розумно вести політичну діяльність, він не вихвалявся цим, а навпаки, завжди прирівнював себе до звичайних громадян.

“Be Ye Men of Valour”

В промові Вінстон Черчілль зменшує трагічність та втрати, що несе війна. Він сказав: (5) *“I speak to you for the first time as Prime Minister in a solemn hour for the life of our country...”* (CFB, URL). Використавши сполучення «a solemn hour», політик привернув увагу на важливості обставин та подіях, що відбувались через вторгнення армії Німеччини в інші країни світу, чим в свою чергу, намагався підняти моральний дух населення.

У цитаті: (8) *“Only a very small part of that splendid Army has yet been heavily engaged; and only a very small part of France has yet been invaded”* (CFB, URL), прослідковується навмисне зменшення результатів воєнних дій задля того, щоб населення Британії не впало духом та мали віру в те, що боротись варто, і це призведе до перемоги.

У вислові: (6) *“The Germans, by a remarkable combination of air bombing and heavily armored tanks...”* (CFB, URL), літота передає в більш

спокійний спосіб паніку та терор, що поширювали німецькі війська.

Образ хаосу та страху переданий без емоційного тиску на слухачів.

“We Shall Fight on the Beaches”

Андестейтмент використовувався як спосіб применшення Черчіллем також в одній з його найвідоміших промов. В цитаті: (17) *“I have said this armoured scythe-stroke almost reached Dunkirk-almost but not quite”* (WCS, URL) політичний діяч зробив акцент на тому, що ворожі війська не досягли тих результатів, яких очікували. В такий спосіб спікер також намагається підняти бойовий дух населення та показати, що ворог не є всесильний, а отже є протидія, яка в змозі його зупинити.

Наступною цитатою з цієї промови, де було використаний метод применшення є наступна: (18) *“In the confusion of this fight it is inevitable that many have been left in positions where honour required no further resistance from them”* (WCS, URL). В представленій ситуації Черчілль, говорячи про втрати Британії на полі бою, показав, що воїнів, що загинули стоячи за свободу своїх співгромадян необхідно шанувати та зберігати їхню світлу честь, адже вони боролись до останнього не здаючись.

“MIT Mid-Century Convocation”

У вислові: (90) *“War, stripped of every pretention of glamour or romance had been brought home to the masses of the peoples in forms never before experienced except by the defeated”* (WCS, URL), використання літоти підкреслює те, що війна не несла в собі романтичного змісту. Навпаки, вона несла горе та розруху. Проте, спікер подав тему війни в менш емоційно навантажений спосіб.

“Some Chicken; Some Neck”

У вислові: (31) *“Hope is springing up again in the hearts of a warrior race, even though disarmed, cradle of revolutionary liberty and terrible to slavish conquerors”* (WCS, URL), символ надії у серцях воїнів має на меті зменшити напруження та вірити в світле майбутнє після закінчення війни.

“Be Ye Men of Valour”

Уривком: (16) *“In the air — often at serious odds, often at odds hitherto thought overwhelming — we have been clawing down three or four to one of our enemies”* (CFB, URL), спікер мав на меті передати ідею боротьби, що відбувалась в повітрі та на землі у воєнний час. Незважаючи на перевагу німецького війська, Черчилль намагався подати цю інформацію в спокійніший спосіб, для зменшення, без того панічного стану в країні.

“MIT Mid-Century Convocation”

У контексті: (86) *“I do not believe they will fail, but if they do, or were not allowed to succeed, the consequences would be very unpleasant because it is certain that mankind would not agree to starve equally, and there might be some very sharp disagreements about how the last crust was to be shared”* (WCS, URL), підкреслено неможливість всіх людей бути на одному рівні. В цей спосіб він в лагідний спосіб готує суспільство до неминучих наслідків післявоєнного часу.

“War of the Unknown Warriors”

У випадку: (41) *“Faith is given to us to help and comfort us when we stand in awe before the unfurling scroll of human destiny”* (WCS, URL), відображено в менш емоційний спосіб непередбачуваність майбутнього та нікому не відомих результатів війни.

В наступній цитаті: (42) *“Here in this strong City of Refuge which enshrines the title-deeds of human progress and is of deep consequence to Christian civilization; here, girt about by the seas and oceans where the Navy reigns; shielded from above by the prowess and devotion of our airmen—we await undismayed the impending assault”* (WCS, URL), страх та розпач, що несе війна замінено на надію на успіх, завдяки професійним льотчикам, що ведуть боротьбу в небі.

У випадку: (43) *“Perhaps it will come tonight. Perhaps it will come next week. Perhaps it will never come”* (WCS, URL), лексема *“perhaps”* у поєднанні з *“never”*

наголошує на тому, що результати сьогодення не потрібно сприймати як кінцевий результат. Навпаки, все ще може змінитись на краще. Автор також мав на увазі, що ситуація може мати розвиток як в позитивний бік, так і в негативний, проте непряме висловлювання було вжито з метою підняття духу суспільства.

“The Few”

У вислові: (47) *“Almost a year has passed since the war began, and it is natural for us, I think, to pause on our journey at this milestone and survey the dark, wide field”* (SA, URL), літота використовується з метою донесення суспільству те, що не варто впадати в паніку, а варто зупинитись та поглянути на реальний перебір справ для планування дій для досягнення перемоги.

У випадку: (48) *“Hitler is now sprawled over Europe. Our offensive springs are being slowly compressed, and we must resolutely and methodically prepare ourselves for the campaigns of 1941 and 1942”* (SA, URL), образ Гітлера переданий не як вбивця та особа, що несе страх, а як розтягнута фігура, що охопила частину Європи. Цим самим, спікер наголошує на небезпеці, проте в непрямий спосіб.

Літота також прослідковується в наступному вислові: (49) *“The road to victory may not be so long as we expect. But we have no right to count upon this”* (SA, URL), що вжита для донесення інформації та вселення надії в те, що шлях до перемоги, хоч може здаватись недосяжним, може бути реальним та здійсненим за короткий проміжок часу.

У виразі: (50) *“Death and ruin have become small things compared with the shame of defeat or failure in duty”* (SA, URL), літота вжита з метою підкреслення важливості виконання свого обов’язку, що також має вплив за загальну ситуацію сьогодення.

“The Old Lion”

У вислові: (53) *“In these British Islands that look so small upon the map we stand, the faithful guardians of the rights and dearest hopes of a dozen States and nations now gripped and tormented in a base and cruel servitude. Whatever happens we shall endure*

to the end” (WCS, URL), літота використовується для наголошення на тому, що острови, хоч і маленькі за розміром, мають силу та міць народів, що мешкають там.

Наступним висловом є: (57) *“Is the tragedy to repeat itself once more? All no! This is not the end of the tale. The stars in their courses proclaim the deliverance of mankind. Not so easily shall the onward progress of the peoples be barred. Not so easily shall the lights of freedom die”* (WCS, URL), де зірки символізують надію на краще майбутнє та порятунок, що є реальним.

“Never Give In, Never, Never, Never”

(67) *“We had the unmeasured menace of the enemy and their air attack still beating upon us, and you yourselves had had experience of this attack; and I expect you are beginning to feel impatient that there has been this long lull with nothing particular turning up!”* (NGI, URL)

У вислові, літота вжита з метою передачі спокою та тиші, коли нічого не відбувається. Хоч це і приємний момент, проте спікер застерігає суспільство бути готовими до будь-якого повороту подій.

“Address to Joint Session of US Congress”

В цитаті: (72) *“For the first time we have made the Hun feel the sharp edge of those tools with which he has enslaved Europe”* (WCS, URL), Черчілль подає воєнні дії як ті, що мають негативні наслідки, насамперед для самого ворога.

Уривком: (75) *“Members of the Senate, and members of the House of Representatives, I will turn for one moment more from the turmoil and convulsions of the present to the broader spaces of the future”* (WCS, URL), спікер наголошує на тому, що необхідно концентруватись не на негативі, а на позитивних моментах та вірі в щасливе та мирне майбутнє.

“Sinews of Peace”

Літота в прикладі: (77) *“... what has been gained with so much sacrifice and suffering shall be preserved for the future glory and safety of mankind”*. (WCT, URL),

використана з метою подати в нейтральний спосіб інформацію щодо перешкод та негативних ефектів, що чекають суспільство після закінчення війни.

Своїм виразом (81) *“I spoke earlier of the Temple of Peace. Workmen from all countries must build that temple... why cannot they work together at the common task as friends and partners?”* (WCT, URL), Черчілль наголосив, не використовуючи емоційність, на важливості співпраці всіх людей в суспільстві, оскільки в такий спосіб можливо досягти спільної мети.

“MIT Mid-Century Convocation”

В цитаті: (92) *“However much the conditions change, the supreme question is how we live and grow and bloom and die, and how far each life conforms to standards which are not wholly related to space or time”* (WCS, URL), літота вжита з метою передачі образу життєвого циклу як безперервного процесу, що складається як з позитивних, так і негативних моментів, яких неможливо уникнути.

Цитатою: (93) *“If, however, there is to be a war of nerves, let us make sure our nerves are strong and are fortified by the deepest convictions of our hearts”* (WCS, URL), спікер закликає не нервувати через кожну подію, оскільки це заважає концентруватись на досягненні мети.

“Citizen of the United States”

Використовуючи літоту в наступному виразі: (97) *“In this century of storm and tragedy I contemplate with high satisfaction the constant factor of the interwoven and upward progress of our peoples”* (CBC, URL), Черчілль, уникаючи зайвої емоційності, описав воєнний час як період шторму.

“Penny-in-the-Slot Politics”

У вислові: (98) *“There is one aspect of modern life which has struck me very much lately, and which deserves anxious attention: the elimination of the individual”* (CBC, URL), зі зменшеними характеристиками подано проблему втрати індивідуальності в суспільстві.

Цитата: (99) *“It reminds me of the machines in the railway stations and outside post offices. Put a penny in the slot, the machine does the rest...The machine, again, has the advantage of the man”* (CBC, URL), передає ідею простоти та автоматизації, проте наголошує на безсиллі людини перед машиною, яку все важче стає контролювати.

Літота у виразі: (100) *“But the tragedy of the twentieth century is that the development of human beings lags far behind the growth of their undertakings”* (CBC, URL), передає ідею того, що люди, хоч перебуваючи в час безперервного розвитку, не встигають за власними досягненнями.

Іронія - це висміюванням певних характеристик подій чи осіб. Висміювання або акцент та негативних рисах особи чи події здійснюється в непрямий спосіб. Для цього можуть бути використані слова або сполучення в непрямому їх значенні. В наступних підпунктах розглядаються використання андестейтменту, що виконує функцію іронії.

В своєму першому зверненні до суспільства Великої Британії на радіо 10 травня 1940 року Вінстон Черчілль сказав: (20) *“...to wage war until victory is won, and never to surrender ourselves to servitude and shame”* (WFB,URL). Своєю промовою він висміяв діяльність нацистської Німеччини та результат їхнього панування. Черчілль зазначив, що будучи підвладним ворожим військам, суспільство стає підневільним та безправним.

“Blood, Toil, Tears and Sweat”

Своїми словами (21) *“In this crisis I hope I may be pardoned if I do not address the House at any length today”* (CBT, URL), Вінстон Черчілль звернувся до людей та попросив вибачення за те, що, можливо, йому не вдасться виступити з промовою. Беручи до уваги те, що ця промова була під час активної фази розгортання воєнного конфлікту та ніхто не був впевнений в тому як далі будуть розгортатись події, політичний діяч вважав за потрібне мати прямий зв'язок з суспільством на щоденній основі.

“Be Ye Men of Valour”

Вінстон Черчілль неодноразово висміював німецьку армію та їхній потенціал. Він сказав: (6) *“The Germans, by a remarkable combination of air bombing and heavily armored tanks...”* (CFB, URL). Словосполученням «a remarkable combination» політик водночас наголосив на тому, що армія багаточисельна та сильна, проте висміяв їхні дії.

Так само, висміювання та глузування з армії загарбників з використанням применшення прослідковується в наступних уривках: (9) *“We must expect that as soon as stability is reached on the Western Front, the bulk of that hideous apparatus of aggression which gashed Holland into ruin and slavery in a few days will be turned upon us”* (CFB, URL); (10) *“Nevertheless, our thankfulness at the escape of our Army and so many men, whose loved ones have passed through an agonising week, must not blind us to the fact that what has happened in France and Belgium is a colossal military disaster”* (CFB, URL).

“We Shall Fight on the Beaches”

(11) *Behind this armoured and mechanised onslaught came a number of German divisions in lorries, and behind them again there plodded comparatively slowly the dull brute mass of the ordinary German Army and German people, always so ready to be led to the trampling down in other lands of liberties and comforts which they have never known in their own.* (WCS, URL)

У вислові, автор висміює в непрямий спосіб загарбницьку дію армії Німеччини та «свободу», що вони обіцяють.

В цитатах: (12) *“He was so roughly handled that he did not hurry their departure seriously”* (WCS, URL); (14) *“Here was always the chance, and it is that chance which has excited and befooled the imaginations of many Continental tyrants. Many are the tales that are told”* (WCS, URL), Черчілль з висміюванням говорить про фашистську армію, яка не може досягти тих результатів, які вони собі поставили за мету.

“Winston Churchill's Broadcast on the Soviet-German War”

Цитатою: (23) *“At 4 o'clock this morning Hitler attacked and invaded Russia. All his usual formalities of perfidy were observed with scrupulous technique”* (SA, URL), автор висміяв манеру наступу ворога та ступінь їхньої підготовки до дій.

“Some Chicken; Some Neck”

У висловах: (24) *“Hitler and his Nazi gang have sown the wind; let them reap the whirlwind”* (WCS, URL); (30) *“But now strong forces are at hand. The tide has turned against the Hun”* (WCS, URL); (25) *“When I warned them that Britain would fight on alone whatever they did, their generals told their Prime Minister and his divided Cabinet, “In three weeks England will have her neck wrung like a chicken.” Some chicken; some neck”* (WCS, URL), Черчілль наголосив на тому факті, що якщо вчиняти зло, то сам ворог від цього і постраждає. А також, він звернув увагу на те, що Британія є серйозним та сильним суперником, не зважаючи на думки інших.

“Their Finest Hour”

Гумористичний ефект був створений також в контексті: (32) *“We should be able to give those gentry a warm reception both in the air and on the ground, if they reach it in any condition to continue the dispute”* (WCSAR, URL), де спікер звернув увагу на той факт, що ворог змушений припинити наступ через брак сил в зв'язку з неочікуваним опором.

Висміювання недостатніх можливостей ворога для продовження бою згадувалось і в наступній цитаті:

(36) *Anyone who looks at the photographs which were published a week or so ago of the re-embarkation, showing the masses of troops assembled on the beach and forming an ideal target for hours at a time, must realize that this re-embarkation would not have been possible unless the enemy had resigned all hope of recovering air superiority at that time and at that place.* (WCSAR, URL)

“The Lights are Going Out (We Must Arm)”

Висловом (37) *“I avail myself with relief of the opportunity of speaking to the people of the United States. I do not know how long such liberties will be allowed”* (CBC, URL), спікер висміяв «свободу», яку дає армія Німеччини після загарбання територій інших держав.

(39) *“The culminating question to which I have been leading is whether the world as we have known it—the great and hopeful world of before the war, the world of increasing hope and enjoyment for the common man, the world of honoured tradition and expanding science—should meet this menace by submission or by resistance. Let us see, then, whether the means of resistance remain to us today”* (CBC, URL).

Іронічний ефект використаний з метою показати відмінність між тим, що очікується, і тим, що можна отримати насправді.

В уривку: (40) *“A little mouse of thought appears in the room, and even the mightiest potentates are thrown into panic”* (CBC, URL), іронія полягає в тому, що навіть найвеличніші та наймогутніші монахи переживають страх перед чимось.

“War of the Unknown Warriors”

Черчілль висміяв дестабілізацію та неготовність до війни країн, що страждали від зради та внутрішніх проблем ще до початку війни: (44) *“But Hitler has not yet been withstood by a great nation with a will power the equal of his own. Many of these countries have been poisoned by intrigue before they were struck down by violence. They have been rotted from within before they were smitten from without”* (WCS, URL).

В уривку: (45) *“Army, as a means of destruction for parachutists, air-borne invaders, and any traitors that may be found in our midst (but I do not believe there are many-woe betide them, they will get short shrift)-behind the regular Army we have more than a million of the Local Defense Volunteers, or, as they are much better called, the*

"Home Guard" (WCS, URL), автор висловлює загрозу появи зрадників, які на той час не були помічені.

"Every Man to His Post"

Відображення ворога як «дивної людини» з метою висміювання було використано в цитаті: (51) *"This wicked man, the repository and embodiment of many forms of soul-destroying hatred, this monstrous product of former wrongs and shame, has now resolved to try to break our famous island race by a process of indiscriminate slaughter and destruction"* (SA, URL).

"Neville Chamberlain"

Безсилля Гітлера та невиконання їм обіцяного наголошується з метою висміювання в уривку: (52) *"Herr Hitler protests with frantic words and gestures that he has only desired peace. What do these ravings and outpourings count before the silence of Neville Chamberlain's tomb?"* (WCS, URL)

"The Old Lion"

Пасивний стан народів, які не беруть активної участі у вирішенні проблем описаний в цитаті: (54) *"The nations were pulled down one by one while the others gaped and chattered"* (WCS, URL).

Спікер провів порівняння між *"brutal violence"* та *"subtle intrigue"*, де обидва призводять до руйнувань та інших негативних ефектів: (55) *"One after another they were felled by brutal violence or poisoned from within by subtle intrigue"* (WCS, URL).

"Give Us the Tools"

У вислові: (58) *"All through these dark winter months the enemy has had the power to drop three or four tons of bombs upon us for every ton we could send to Germany in return"* (CBC, URL), автор підкреслює готовність армії Британії до дій в будь-який момент, незважаючи на нерівномірність сил.

Висміювання поразки та несподіваних труднощів з боку тих, хто вбачав себе впливовим лідером та всесильним: (61) *"While Signor Mussolini was writhing and smarting under the Greek lash in Albania..."* (CBC, URL).

У вислові: (62) *“It may spend his curse more widely throughout Europe and Asia, but it will not avert his doom”* (CBC, URL), іронія полягає в тому, що будь-яке зло зрештою буде покаране та зазнає невдачі, незважаючи на межі його дії.

“Do Your Worst; We'll Do Our Best”

Черчілль висміяв Італію, прирівнявши її до провінції Німеччини через співпрацю з ворогом: (66) *“Every month will see the tonnage increase, and, as the nights lengthen and the range of our bombers also grows, that unhappy, abject, subject province of Germany which used to be called Italy will have its fair share too”* (CBC, URL).

“Never Give In, Never, Never, Never”

В цитаті: (68) *“Those people who are imaginative see many more dangers than perhaps exist; certainly many more than will happen; but then they must also pray to be given that extra courage to carry this far-reaching imagination”* (NGI, URL), автор висміює людей, які, через свою багату уяву, бачать більше небезпеки, ніж її реально існує.

Іронія полягає в висвітленні думки, що інші народи думали, що Британія забула та стерла з пам'яті всі хороші справи, які для неї зробили; хоча це не так: (69) *“Very different is the mood today. Britain, other nations thought, had drawn a sponge across her slate”* (NGI, URL).

“Address to Joint Session of US Congress”

Висміювання проявляється і в наступній цитаті: (71) *“The boastful Mussolini has crumpled already. He is now but a lackey and a serf, the merest utensil of his master's will”* (WCS, URL), де колись могутній та всесильний володар втратив владу та став інструментом в руках інших.

Контраст між практичністю та невизначеністю поданий з гумором в наступній цитаті: (73) *“It is of course only prudent to assume that they have made very careful calculations and think they see their way through. Nevertheless, there may be*

another explanation” (WCS, URL), де автор наголошує той факт, що бути готовим треба до всього.

Черчілль висміює в прихований спосіб думки інших про британців, яких вважали не здатними до дій: (74) *“What kind of a people do they think we are? Is it possible that they do not realize that we shall never cease to persevere against them until they have been taught a lesson which they and the world will never forget?”* (WCS, URL)

“Winston Churchill announces the Surrender of Germany”

Спікер висміяв командування Німеччини та те, що накази, подані їхнім керівництвом, зовсім не виконувались: (76) *“It is not surprising that on such long fronts and in the existing disorder of the enemy the orders of the German High Command should not in every case be obeyed immediately”* (WCS, URL).

“Sinews of Peace”

Черчілль звернув увагу на той факт, що, хоч обов’язком держави є захист своїх громадян, ці обов’язки не виконуються: (78) *“When the designs of wicked men or the aggressive urge of mighty States dissolve over large areas the frame of civilized society, humble folk are confronted with difficulties with which they cannot cope”* (WCT, URL).

Іронія також використана в цитаті: (80) *“Let us preach what we practice, let us practice what we preach”* (WCT, URL), де автор наголошує на тому, що люди кажуть одне, а роблять зовсім інше.

Спікер висвітлив той факт, що переможці почали радіти своїм вдачам, проте не звернули увагу на негативні наслідки війни: (83) *“A shadow has fallen upon the scenes so lately lighted by the Allied victory”* (WCT, URL).

Черчілль порівняв ситуацію в Німеччині після завершення війни та вказав якою вона могла бути, якби були прийняті правильні рішення раніше: (85) *“It could have been prevented in my belief without the firing of a single shot, and Germany might be powerful, prosperous and honored to-day; but no one would listen and one by one we were all sucked into the awful whirlpool”* (WCT, URL).

“MIT Mid-Century Convocation”

Автор наголосив на тому, що хоч період заявив себе як «вільний» та «прогресивний», проте він не такий «вільний» та «прогресивний», яким міг би бути: (87) *“The latter and larger part of the Nineteenth Century had been the period of liberal advance (liberal with a small 'l' please)”* (WCS, URL).

“Be Ye Men of Valour”

В уривку промови Черчіль зменшив емоційне навантаження зі слова «війна», використавши натомість “scene”. Така **алегорія** мала на меті зменшити тиск на населення та показати, що якщо зібратись та діяти всім гуртом та злагоджено, показавши всю свою міць, то перемога точно буде не за фашистською Німеччиною, яка на той час мала великий арсенал зброї та військових:

(7) If the French retain that genius for recovery and counter-attack for which they have so long been famous, and if the British Army shows the dogged endurance and solid fighting power of which there have been so many examples in the past, then a sudden transformation of the scene might spring into being. (CFB, URL)

“Winston Churchill's Broadcast on the Soviet-German War”

Оскільки Франція була захоплена армією Німеччини в часи Другої світової війни, Британія могла стати наступною на шляху. Суспільство це розуміло, тому в країні почалась паніка та розпач. Хоч якою жахливою ситуація не була, Черчіль намагався подати її як явище тимчасове та те, що точно закінчиться позитивно для Британії: (19) *“In the first of these intense turning points, a year ago, France fell prostrate under the German hammer and we had to face the storm alone”* (SA, URL).

Порівнюючи безжалісну та руйнівну війну зі штормом, а Німеччину з молотом, Черчіль уникав висловлювань, які б могли навести ще більший страх на населення.

“Some Chicken; Some Neck”

(29) *Another day he will let out a few thousand broken prisoners of war from the one-and-a-half or one-and-three-quarter millions he has collected. Or again he will shoot a hundred French hostages to give them a taste of the lash. On these blows and favours the Vichy Government have been content to live from day to day. But even this will not go on indefinitely.* (WCS, URL)

Алегорією у вислові виступає лексема “*lash*”, що передає ідею насильства, що приносить ворог, в применшений спосіб.

“The Council of Europe”

В цитаті: (96) *“They have escaped from Nazism only to fall into the other extreme of Communism”* (WCS, URL), використано алегорію для висвітлення ідеї поневолення, що несе як нацизм, так і комунізм.

“Blood, Toil, Tears and Sweat”

Черчілль порівнює тиранію та злочин, що несла німецька армія (4) *“...to wage war against a monstrous tyranny, never surpassed in the dark, lamentable catalogue of human crime”* (CBT, URL).

“Some Chicken; Some Neck”

В цитаті: (28) *“Hitler plays from day to day a cat-and-mouse game with these tormented men”* (WCS, URL), *“a cat-and-mouse game”* створює образ гри, де одна сторона намагається зловити іншу.

Образ падіння армії використаний для передачі ідеї поразки ворога в цитаті: (31) *“The French Army collapsed, and the French nation was dashed into utter and, as it has so far proved, irretrievable confusion”* (WCS, URL).

“Be Ye Men of Valour”

(15) *It would be still more foolish to lose heart and courage or to suppose that well-trained, well-equipped armies numbering three or four millions of men can be overcome in the space of a few weeks, or even*

months, by a scoop, or raid of mechanized vehicles, however formidable. (CFB, URL)

Цим висловом Черчілль передав ідею швидкого та несподіваного нападу, що є надто переоціненим та переборним.

“The Lights are Going Out (We Must Arm)”

Ідея панування в повітрі уособлює досягнення того часу, що стали доступними людству: (38) *“And then, on top of all, comes this wonderful mastery of the air which our century has discovered, but of which, alas, mankind has so far shown itself unworthy”* (CBC, URL).

“MIT Mid-Century Convocation”

Черчілль використав символ підводного човна як відкриття, що можуть бути небезпечними та неприємними для людей: (88) *“The submarine, to do it justice, has never made any claim to be a blessing or even a convenience”* (WCS, URL).

Будучи щойно назначеним на посаду прем'єр-міністра, Вінстон Черчілль сказав: (33) *“We have differed and quarreled in the past, but now one bond unites us all...”* (WFB, URL). У цьому вислові, **антиклімакс** може бути в тому, що після наголошення на минулих розбіжностях та сварках, вказано на загальний зв'язок, але не деталізується, що саме це за зв'язок. Це може викликати відчуття незавершеності або відсутності великого висновку, який очікувався після згадок про конфлікти в минулому.

“Blood, Toil, Tears and Sweat”

Спад емоцій після початкового напруження та відсутність очікуваного результату виражений в наступній цитаті: (3) *“On Friday evening last I received His Majesty's Commission to form a new Administration. It is the evident wish...”* (CBT, URL).

“We Shall Fight on the Beaches” (WCS, URL)

Емоційне навантаження від «боротьби» було перерване кінцівкою *“never surrender”*: (22) *“We shall go on to the end, we shall fight in France, we shall fight on the seas and oceans... we shall never surrender ...”* (WCS, URL).

“Some Chicken; Some Neck”

(26) *I could speak of many other activities, of tanks, of the special forms of modern high-velocity cannon and of the great supplies of raw materials and many other elements essential to our war effort on which your labours are ceaselessly and tirelessly engaged. But I must not let my address to you become a catalogue, so I turn to less technical fields of thought.* (WCS, URL)

Перелічивши технічне забезпечення, Черчілль вирішує переключитись на іншу тему, щоб не навантажувати слухачів.

Спад емоційної напруги спостерігається також в цитаті: (29) *“Or again he will shoot a hundred French hostages to give them a taste of the lash”* (WCS, URL), де очікування не справджуються.

“Their Finest Hour”

(34) *I recite them in order to explain why it was we did not have, as we could have had, between twelve and fourteen British divisions fighting in the line in this great battle instead of only three. Now I put all this aside. I put it on the shelf, from which the historians, when they have time, will select their documents to tell their stories. We have to think of the future and not of the past* (WCSAR, URL).

Ідея того, що всі минулі події потрібно залишити позаду та фокусуватись тільки на майбутньому знімає емоційну напругу, яка була побудована в першій частині вислову.

“Give Us the Tools”

(59) In spite of all these new war-time offenses and prosecutions of all kinds; in spite of all the opportunities for looting and disorder, there has been less crime this winter and there are now fewer prisoners in our jails than in the years of peace. (CBC, URL)

Незважаючи на негативні наслідки, що принесли воєнні дії в країні та світі, спікер намагається зменшити емоційність, фокусуючись на позитивних аспектах.

“Christmas Message”

В цитаті: (70) *“Here, in the midst of war, raging and roaring over all the lands and seas, creeping nearer to our hearts and homes, here, amid all the tumult, we have tonight the peace of the spirit in each cottage home and in every generous heart” (WCS, URL)*, автор наголошує на позитивних моментах, не дивлячись на страх та безлад, що принесла війна.

У наступному вислові, фраза *“our thankfulness at the escape of our Army and so many men”* може виступати як **антифраз**:

“Be Ye Men of Valour”

(10) “Nevertheless, our thankfulness at the escape of our Army and so many men, whose loved ones have passed through an agonising week, must not blind us to the fact that what has happened in France and Belgium is a colossal military disaster” (CFB, URL).

Засіб використаний задля підкреслення протилежної ідеї до того, що відбувається насправді, що, в свою чергу, створює образ суперечності між подякою за втечу солдатів британської армії та висловленням обурення цією ситуацією.

2.3 Досягнення мовленнєвих функції за допомогою андестейтменту в промовах Вінстона Черчілля

В своїх промовах Вінстон Черчілль вживав андестейтмент для того, щоб висвітлити ситуацію, яка відбувалась в певний період в минулому для людей.

Спікер подавав негативні факти в зовсім інший спосіб, роблячи їх менш негативними та надихаючими на думку, що щасливе майбутнє попереду, треба тільки трішки почекати.

В промовах Черчілля виокремлювалася його вмiла маніпуляція емоціями слухачів, що створювала ефект об'єднання та співпереживання. Він умiло використовував стилістичні засоби, такі як андестейтмент, для підбадьорення та мобілізації аудиторії. Спеціально підкреслюючи своє співчуття до простих людей, Черчiль зменшував дистанцію між собою та громадянами, створюючи враження спільності та співпраці у боротьбі з загрозою.

Використання засобів применшення в контексті звістки про вторгнення ворожих військ м'якою та водночас сильною мовою відображало рівність та співпереживання, що спонукало людей об'єднатися та боротися разом. Андестейтмент у вигляді зменшення емоційного навантаження від слова "солдат" чи «війна» створював враження легкості та невимушеності у важкий час, що допомагало підняти бойовий дух населення.

В цілому, Черчiль майстерно використовував стилістичні засоби для того, щоб підсилити ефект своїх слів на аудиторію та підбадьорити її у важкі часи, створюючи враження спільності та співрозуміння. Вінстон Черчiль неодноразово закликав свій народ до дій, обґрунтовуючи це тим, що в час війни та післявоєнний період не можна занепадати духом. Варто мислити позитивно та діяти. Використовуючи лексичні одиниці, що позначають андестейтмент, спікер наголошує на періоді, що увійде в історію та закарбується в пам'яті кожного.

Висновки до розділу 2

1. Промови - це усні виступи, які мають публічний характер та зазвичай мають певну мету, таку як переконання аудиторії, викликання певних емоцій, надихання або мобілізація слухачів. Черчiль був відомий своїми впливовими

промовами, які змушували людей співпереживати його переживанням і ставали натхненням для багатьох. Однією з особливостей промов Черчілля було використання різноманітних літературних засобів. У цілому, промови Черчілля були переконливими та емоційно зарядженими, вони мали чітку структуру та цілеспрямованість, спонукаючи громадян до активних дій і відповідального ставлення до подій свого часу.

2. Спікер часто користувався літотою, яка допомагала підкреслити важливість імовірних подій і стимулювати громадян до дій. Андестейтмент, використаний Черчіллем, надавав його промовам певну легкість та емоційну підтримку, що стимулювало слухачів до активної реакції та позитивних змін.

3. Промови Черчілля часто мали підтекстовий зміст, що був направлений на підняття бойового духу людей під час війни. Він часто висміював нацистську Німеччину та підкреслював невідворотність поразки ворогів. Водночас, він застосовував просту лексику, що дозволяло йому досягти широкої аудиторії та створювало враження єдності з простими людьми. Вінстон Черчілль використовував досліджуваний прийом для висміювання негативних рис осіб або подій, зокрема воєнних дій під час Другої світової війни. Також андестейтмент використовувався в основному для того, щоб заспокоїти суспільство та вмотивувати до активних дій та боротьби проти ворога.

РОЗДІЛ 3

ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНДЕСТЕЙТМЕНТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ПРОМОВАХ ВІНСОНА ЧЕРЧІЛЛЯ

3.1 Трансформації «додавання» та «вилучення слів» при перекладі андестейтменту у промовах Вінстона Черчілля

Першою цитатою, яка була аналізована та перекладена на українську мову була наступна: (1) *Friend below the Gangway, have to be made here at home* (СВТ, URL). – Друзів, що будуть з тобою на передовій, треба шукати вдома. В цьому перекладі було використано **трансформацію додавання**, оскільки в оригіналі не йшлося про «передову». Проте, беручи до уваги те, що промова була здійснена напередодні втручання Британії у війну з нацистською Німеччиною, переклад може бути здійснено в такий спосіб.

В цитаті (5) *I speak to you for the first time as Prime Minister in a solemn hour for the life of our country...*, (CFB,URL) – Я вперше виступаю перед вами на посаді Прем'єр-міністра в урочисту для життя нашої країни годину..., відбулось **вилучення** слів, а саме: *for the first time*. Також використано трансформацію **додавання** виразу ‘на посаді’, який був відсутній в оригінальному тексті.

(19) *In the first of these intense turning points, a year ago, France fell prostrate under the German hammer and we had to face the storm alone.* - У перший з цих інтенсивних переломних моментів, рік тому, Франція впала від удару німецького молоту, і нам довелося зустріти шторм наодинці. Відбулось **вилучення слова** в частині *fell prostrate*, що було перекладено як ‘впала’. Трансформацію **додавання** застосовано при перекладі фрагменту ‘від удару молоту’ *under hammer*.

(31) *Hope is springing up again in the hearts of a warrior race, even though disarmed, cradle of revolutionary liberty and terrible to slavish conquerors. And everywhere dawn is breaking and light spreading, reddish yet, but clear.* Надія знову зароджується в серцях войовничої раси, хоча й обеззброєної, колиски революційної

свободи і жаху для рабовласницьких завойовників. І скрізь світає і розливається світло, все ще червонувате, але ясне.

Відбулось **вилучення** слова в уривку *dawn is breaking*, оскільки його було перекладено як ‘світає’.

(31) *The French Army collapsed, and the French nation was dashed into utter and, as it has so far proved, irretrievable confusion* (WCS, URL). - Французька армія розпалася, а французька нація була вкинута в цілковиту і, як виявилось, безповоротну плутанину.

При перекладі уривку *as it has so far proved* було застосовано **вилучення**, оскільки при перекладі деякі слова було видалено без втрати змісту.

(13) *We shall use those powers subject to the supervision and correction of the House, without the slightest hesitation until we are satisfied, and more than satisfied, that this malignancy in our midst has been effectively stamped out.* - Ми будемо використовувати ці повноваження під наглядом і корекцією Палати без найменших вагань, поки повністю не переконаємося, що ця злоякісна пухлина в нашому середовищі була ефективно викорінена.

Застосована трансформація **додавання**, оскільки слова «повністю» оригіналі не було.

(64) *The terrible military machine which we and the rest of the civilized world so foolishly, so supinely, so insensately allowed the Nazi gangsters to build up year by year from almost nothing-this machine cannot stand idle, lest it rust or fall to pieces* (CBC, URL). — Жахлива військова машина, яку ми і весь цивілізований світ так нерозумно, так самовпевнено, так нечутливо дозволили нацистським бандитам будувати рік за роком майже з нічого, не може стояти без діла, щоб не заіржавіти і не розвалитися на шматки.

При перекладі відбулось **вилучення слів** “*this machine*”.

(28) *Hitler plays from day to day a cat-and-mouse game with these tormented men* (WCS, URL). - Гітлер щодня грає з цими замученими людьми в кішки-мишки.

Вираз *from day to day* було перекладено як ‘щодня’ з застосуванням спрощення, оскільки зміст не втрачено після **вилучення** деяких слів.

(21) *In this crisis I hope I may be pardoned if I do not address the House at any length today.* – Зважаючи на кризу, я сподіваюся, що мені пробачать, якщо я не буду сьогодні виступати в Парламенті.

При перекладі застосовано **додавання** «зважаючи на кризу», та **вилучення слів** “at any length”.

(23) *At 4 o'clock this morning Hitler attacked and invaded Russia. All his usual formalities of perfidy were observed with scrupulous technique* (SA, URL). - О 4-й годині ранку Гітлер напав на Росію і вторгся на її територію. Всіх віроломств, характерних йому, він дотримався скрупульозно. Відбулось **додавання** словосполучень ‘на її територію’, та ‘характерних йому’ замість слова “usual”. Також відбулось **вилучення слова** “formalities”.

(8) *Only a very small part of that splendid Army has yet been heavily engaged; and only a very small part of France has yet been invaded.* – Лише невелика частина цієї чудової армії поки що бере активну участь у бойових діях; і лише невелика частина Франції поки що була захоплена.

При перекладі застосовано **вилучення**, а саме, було вилучено лексему *very*.

(89) *This vast expansion was unhappily not accompanied by any noticeable advance in the stature of man, either in his mental faculties, or his moral character. His brain got no better, but it buzzed more. The scale of events around him assumed gigantic proportions while he remained about the same size.* - Ця величезна експансія, на жаль, не супроводжувалася жодним помітним поступом у розвитку людини, ні в її розумових здібностях, ні в її моральному характері. Людський мозок не став кращим, але шуму від нього було чути більше. Масштаб подій навколо нього набув гігантських масштабів, а він залишився приблизно того ж розміру.

При перекладі застосовано **додавання** слів «на жаль» та «було чути».

(29) *Another day he will let out a few thousand broken prisoners of war from the one-and-a-half or one-and-three-quarter millions he has collected. Or again he will shoot a hundred French hostages to give them a taste of the lash. On these blows and favours the Vichy Government have been content to live from day to day. But even this will not go on indefinitely* (WCS, URL). - Колись він відпустить кілька тисяч зломлених військовополонених із півтора чи півтора з половиною мільйонів тих, які він зібрав. Або знову розстріляє сотню французьких заручників, щоб дати їм відчути смак батога. За цими ударами і милостями уряд Віші радіє лише тому, що живий. Але навіть це не буде тривати нескінченно.

В перекладі застосовано **додавання** лексичної одиниці «відчути».

(15) *It would be still more foolish to lose heart and courage or to suppose that well-trained, well-equipped armies numbering three or four millions of men can be overcome in the space of a few weeks, or even months, by a scoop, or raid of mechanized vehicles, however formidable* (CFB, URL). - Було б ще більш нерозумним втрачати дух і мужність або вважати, що добре підготовлені, добре оснащені армії чисельністю в три-чотири мільйони чоловік можна подолати за кілька тижнів або навіть місяців за допомогою совка або рейду механізованої техніки, якою б грізною вона не була. При перекладі застосовано вилучення **словосполучення** *in the space*, та **додавання** ‘за допомогою’ та ‘вона не була’.

(76) *It is not surprising that on such long fronts and in the existing disorder of the enemy the orders of the German High Command should not in every case be obeyed immediately* (WCS, URL). - Не дивно, що на таких довгих фронтах і при існуючому безладі ворога, накази німецького верховного командування не повинні виконуватися негайно.

При перекладі застосовано трансформацію **вилучення**, адже словосполучення *in every case* було опущене.

(20)...*to wage war until victory is won, and never to surrender ourselves to servitude and shame.* - ...вести війну до остаточної перемоги і ніколи не піддатися рабству та ганьбі.

При перекладі відбулось **вилучення** слів у виразі *victory is won* — «перемоги».

(25) *When I warned them that Britain would fight on alone whatever they did, their generals told their Prime Minister and his divided Cabinet, "In three weeks England will have her neck wrung like a chicken." Some chicken; some neck* (WCS, URL). - Коли я попередив їх, що Британія буде боротися самотужки, що б вони не робили, їхні генерали сказали прем'єр-міністру і його розколотому кабінету: "Через три тижні Англія буде скручена, як курка". Яка курка, така шия.

Було вжито **вилучення** слів *her neck*, адже зміст вислову не втрачається.

(22) *We shall go on to the end, we shall fight in France, we shall fight on the seas and oceans... we shall never surrender...* (WCS, URL) - Ми підемо до кінця, ми будемо битися у Франції, на морях і океанах... ми ніколи не здамося.

Використане **вилучення слів** *we shall fight*, оскільки ідея передається без використання словосполучення.

(46) *I dwell on these elements in our strength, on these resources which we have mobilized and control-I dwell on them because it is right to show that the good cause can command the means of survival; and that while we toil through the dark valley we can see the sunlight on the uplands beyond.* - Я згадую наші сильні місця, ресурси, які ми мобілізували і контролюємо, - я згадую їх, тому що це правильно, показати, що добра справа може керувати засобами виживання; і що поки ми працюємо в темній долині, ми можемо бачити сонячне світло на пагорбах за її межами.

При перекладі відбулось **вилучення** конструкції *on these* без втрати змісту та адекватності.

(47) *Almost a year has passed since the war began, and it is natural for us, I think, to pause on our journey at this milestone and survey the dark, wide field.* - Від початку

війни минув майже рік, і для нас, гадаю, природно зупинитися на цьому рубежі і оглянути темне, широке поле.

Переклад було виконано з використанням трансформації **вилучення** словосполучення *on our journey*.

(50) *Death and ruin have become small things compared with the shame of defeat or failure in duty.* - Смерть і руїна стали дрібницями в порівнянні з ганьбою поразки або невиконання обов'язку.

При перекладі відбулось **вилучення** слів зі спрощенням словосполучення *small things* на 'дрібницями'.

При перекладі цитати (3) *On Friday evening last I received His Majesty's Commission to form a new Administration. It is the evident wish...* (CBT, URL), - У п'ятницю ввечері я отримав доручення Його Величності сформувати нову Адміністрацію. Це бажання було очевидним..., застосовувалися трансформація **вилучення**, оскільки було опущено слово *last*.

(99) *It reminds me of the machines in the railway stations and outside post offices. Put a penny in the slot, the machine does the rest... The machine, again, has the advantage of the man* (CBC, URL). - Це нагадує мені автомати на залізничних вокзалах і біля поштових відділень. Покладіть копійку в щілину, а автомат зробить все інше... Машина, знову ж таки, має перевагу над людиною.

При перекладі слова *again* на 'знову ж таки', відбулось **додавання** слів та розширення речення.

(67) *We had the unmeasured menace of the enemy and their air attack still beating upon us, and you yourselves had had experience of this attack; and I expect you are beginning to feel impatient that there has been this long lull with nothing particular turning up!* - Над нами все ще нависала незмірна загроза ворога та його повітряної атаки, і ви самі мали досвід цієї атаки; і я гадаю, що вам нетерпиться дізнатись, чому так довго триває затишшя і нічого особливого не відбулося!

При перекладі відбулось **вилучення** слова *beginning*, що не повпливало на зміст виразу.

(77) ... *what has been gained with so much sacrifice and suffering shall be preserved for the future glory and safety of mankind.* –... те, що було здобуто з такою великою кількістю жертв і страждань, буде збережено для майбутньої слави і безпеки людства.

При перекладі відбулось **додавання** слова при перекладі слова *sacrifice* як ‘кількістю жертв’.

(79) *Before we cast away the solid assurances of national armaments for self-preservation, we must be certain that our temple is built not upon shifting sands or quagmires, but upon the rock.* - Перш ніж відкинути в сторону тверді запевнення про національне озброєння для самозбереження, ми повинні бути впевнені, що наш храм побудований не на рухомих пісках чи трясовинах, а на скелі.

При перекладі було **вилучено** слово *we*.

(82) *Indeed they must do so or else the temple may not be built, or, being built, it may collapse, and we shall all be proved again unteachable and have to go and try to learn again for a third time in a school of war, incomparably more rigorous than that from which we have just been released.* - Адже вони повинні це зробити, інакше храм може не бути побудований, або, вже будучи побудованим, може завалитися, і ми всі знову виявимося нездатними до навчання, і нам доведеться йти і намагатися вчитися втретє в школі війни, незрівнянно суворішій, ніж та, з якої ми щойно вийшли.

Перекладаючи лексему *unteachable*, було використано **додавання** слова ‘нездатними до навчання’.

(92) *However much the conditions change, the supreme question is how we live and grow and bloom and die, and how far each life conforms to standards which are not wholly related to space or time.* - Як би не змінювалися умови, головне питання

полягає в тому, як ми живемо, ростемо, квітнемо та вмираємо, і наскільки кожне життя відповідає стандартам, які не зовсім пов'язані з простором чи часом.

При перекладі було **вилучено** слово *much* та, навпаки, **додано** слово 'полягає'.

(84) *These are somber facts for anyone to have to recite on the morrow of a victory gained by so much splendid comradeship in arms and in the cause of freedom and democracy; but we should be most unwise not to face them squarely while time remains.*

- Це сумні факти для будь-кого, хто згадує про перемогу, здобуту таким чудовим товариством у боротьбі за свободу і демократію; але це було б нерозумно з нашого боку не дивитися їм в очі, поки ще є час.

Переклад уривку було виконано з використанням трансформації **вилучення**, а саме: було опущено вираз *on the morrow*.

(13) *We shall use those powers subject to the supervision and correction of the House, without the slightest hesitation until we are satisfied, and more than satisfied, that this malignancy in our midst has been effectively stamped out.* - Ми будемо використовувати ці повноваження під наглядом і корекцією Палати без найменших вагань, поки повністю не переконаємося, що ця злаякісна пухлина в нашому середовищі була ефективно викорінена.

При перекладі було **вилучено** вираз *and more than satisfied* без втрати змісту.

(24) *Hitler and his Nazi gang have sown the wind; let them reap the whirlwind* (WCS, URL). - Гітлер і його нацистська банда посіяли вітер, тепер нехай пожинають вихор.

При перекладі відбулось спрощення в виразі *let them*, переклавши його як 'нехай'.

(30) *But now strong forces are at hand. The tide has turned against the Hun* (WCS, URL). - Але тепер потужні сили вже в наших руках. Хвиля повернулася проти гунів. скрізь світає і розливається світло, все ще червонувате, але ясне.

Переклад цього уривку було виконано з використанням трансформації **додавання**, а саме: вираз *at hand* було перекладено як 'в наших руках'.

(36) *Anyone who looks at the photographs which were published a week or so ago of the re-embarkation, showing the masses of troops assembled on the beach and forming an ideal target for hours at a time, must realize that this re-embarkation would not have been possible unless the enemy had resigned all hope of recovering air superiority at that time and at that place* (WCSAR, URL). - Той, хто подивиться на опубліковані тиждень тому фотографії висадки, на яких зображені маси військ, що зібралися на пляжі і годинами утворюють ідеальну мішень, повинен зрозуміти, що ця висадка була б неможливою, якби ворог не відкинув ідею відновити перевагу в повітрі в той час і в тому місці.

При перекладі відбулось **вилучення** словосполучення *or so*, що не мало впливу на зміст вислову.

(37) *I avail myself with relief of the opportunity of speaking to the people of the United States. I do not know how long such liberties will be allowed* (CBC, URL). - Я з полегшенням користуюся можливістю поговорити з народом Сполучених Штатів. Я не знаю, як довго ще це буде дозволено.

При перекладі цитати було **вилучено** слово *liberties*.

(45) *Army, as a means of destruction for parachutists, air-borne invaders, and any traitors that may be found in our midst (but I do not believe there are many-woe betide them, they will get short shrift)-behind the regular Army we have more than a million of the Local Defense Volunteers, or, as they are much better called, the "Home Guard"* (WCS, URL). - За цими солдатами регулярної армії, як засобом знищення парашутистів, повітряних загарбників і будь-яких зрадників, які можуть бути знайдені серед нас (але я не вірю, що їх багато - хай будуть здорові, все одно вони скоро будуть знищені), за регулярною армією стоїть понад мільйон добровольців місцевої оборони, або, як їх краще називати, "Домашня гвардія".

При перекладі було залучено трансформацію **додавання**, адже слово *Army* отримало еквівалент в українській мові ‘солдатами регулярної армії’.

(52) *Herr Hitler protests with frantic words and gestures that he has only desired peace. What do these ravings and outpourings count before the silence of Neville Chamberlain's tomb?* (WCS, URL) - Пан Гітлер несамовитими словами і жестами виражає свій, виключно мирний намір. Що важать ці марення і зливи перед тишею могили Невіла Чемберлена?

При перекладі уривку *that he has only desired peace* на ‘свій, виключно мирний намір’ було використано трансформацію **вилучення**.

(68) *Those people who are imaginative see many more dangers than perhaps exist; certainly many more than will happen; but then they must also pray to be given that extra courage to carry this far-reaching imagination* (NGI, URL). - Люди з фантазією, бачать набагато більше небезпек, ніж, можливо, їх існує; звичайно, набагато більше, ніж трапиться; але тоді вони також повинні молитися, щоб отримати додаткову відвагу, щоб витримати цю далекосяжну фантазію.

При перекладі, замість словосполучення *Those people who are imaginative*, було вжито відповідник ‘Люди з фантазією’ за використання **вилучення** слів.

(72) *For the first time we have made the Hun feel the sharp edge of those tools with which he has enslaved Europe*. - Вперше ми змусили гунів відчувати гострий кінець тих інструментів, якими вони поневолювали Європу.

Трансформація **вилучення** була застосована для перекладу виразу *For the first time*, де було опущено слово без зміни змісту.

(73) *It is of course only prudent to assume that they have made very careful calculations and think they see their way through. Nevertheless, there may be another explanation* (WCS, URL). – Звичайно, розумно припустити, що вони зробили дуже ретельні розрахунки і думають, що бачать свій шлях до кінця. Тим не менш, може бути й інше пояснення.

При перекладі цитати було **вилучено** слово *only*.

(74) *What kind of a people do they think we are? Is it possible that they do not realize that we shall never cease to persevere against them until they have been taught a lesson which they and the world will never forget?* (WCS, URL) - Що вони думають про нас, як про народ? Невже вони не розуміють, що ми ніколи не припинимо боротьбу з ними, доки вони не отримають урок, який ні вони, ні весь світ ніколи не забудуть?

При перекладі було **вилучено** словосполучення *kind of*.

(85) *It could have been prevented in my belief without the firing of a single shot, and Germany might be powerful, prosperous and honored to-day; but no one would listen and one by one we were all sucked into the awful whirlpool* (WCT, URL). - На моє переконання, її можна було запобігти без жодного пострілу, і сьогодні Німеччина могла б бути могутньою, процвітаючою і шанованою; але ніхто не послухався, і всіх нас одного за одним засмоктало у жахливий вир.

Переклад конкретного уривку відбувся з використанням трансформації **додавання**, а саме, лексеми 'сьогодні'.

Вилучення слова *us* відбулось при перекладі наступної цитати:

(80) *Let us preach what we practice, let us practice what we preach* (WCT, URL). - Давайте проповідувати те, що ми практикуємо, та давайте практикувати те, що ми проповідуємо.

(59) *In spite of all these new war-time offenses and prosecutions of all kinds; in spite of all the opportunities for looting and disorder, there has been less crime this winter and there are now fewer prisoners in our jails than in the years of peace* (CBC, URL). - Незважаючи на всі ці нові правопорушення воєнного часу і всілякі судові переслідування; незважаючи на всі можливості для мародерства і безладу, злочинів цієї зими було менше, і в наших в'язницях зараз менше ув'язнених, ніж було у мирні роки.

При перекладі цитати було використано трансформацію **додавання**, а саме: було додано слово 'було'.

3.2 Трансформація «генералізація» та «конкретизація» при перекладі андестейтменту у промовах Вінстона Черчілля

(7) *If the French retain that genius for recovery and counter-attack for which they have so long been famous, and if the British Army shows the dogged endurance and solid fighting power of which there have been so many examples in the past, then a sudden transformation of the scene might spring into being* (CFB, URL) – Якщо французи дотримуються того геніального плану відновлення і контратаки, яким вони так довго славилися, і якщо британська армія продемонструє наполегливу витривалість і міцну бойову міць, яких було так багато в минулому, тоді раптова трансформація подій може стати реальністю.

В конкретному випадку також було використано **генералізацію**, оскільки *scene* було замінено на більш загальне поняття ‘подій’. Ще однією трансформацією було опущення, так як словосполучення *spring into being* було перекладено як ‘стати реальністю’.

(17) В цитаті: *I have said this armoured scythe-stroke almost reached Dunkirk-almost but not quite.* - Я вже казав, що ця броньована коса майже дійшла до Дюнкерка - майже, але не зовсім.

При перекладі було використано трансформацію «**конкретизація**», оскільки слово *reached* було замінено на лексичну одиницю ‘дійти’.

Уривок (10) *Nevertheless, our thankfulness at the escape of our Army and so many men, whose loved ones have passed through an agonising week, must not blind us to the fact that what has happened in France and Belgium is a colossal military disaster* (CFB, URL), був перекладений в наступний спосіб: Тим не менш, наша вдячність за втечу нашої армії та багатьох чоловіків, чий близькі пережили цей болючий тиждень, не повинна затуляти нам очі на те, що події у Франції та Бельгії, є колосальною військовою катастрофою.

При перекладі застосовано **генералізацію**, оскільки вираз *loved ones* було замінено на слово ширшого значення ‘близькі’, а *agonising* перекладено як ‘болючий’.

(4)...*to wage war against a monstrous tyranny, never surpassed in the dark, lamentable catalogue of human crime* (CBT, URL). – ...вести війну проти жахливої тиранії, яка ніким не була перевершена в темному, сумному каталозі людських злочинів.

Перекладаючи, в частинах *a monstrous tyranny* та *lamentable catalogue* трансформацію **генералізація** було використано, замінивши прикметник на слово більш ширшого значення ‘жахливої’ і ‘сумному’ відповідно.

(14) *Here was always the chance, and it is that chance which has excited and befooled the imaginations of many Continental tyrants. Many are the tales that are told* (CFB, URL). – Шанс завжди був, і саме цей шанс розбурхував і вводив в оману уяву багатьох континентальних тиранів. Багато казок розповідають.

Було використано **конкретизацію**, використавши лексеми більш вузького значення, а саме: ‘розбурхував’ та ‘вводив в оману’.

(38) *And then, on top of all, comes this wonderful mastery of the air which our century has discovered, but of which, alas, mankind has so far shown itself unworthy* (CBC, URL). - А потім, на додачу до всього, наше століття відкрило навик оволодіння повітрям, але якого, на жаль, людство поки що виявилось недостойним.

При перекладі використано заміну слова *shown* на поняття вужчої семантики «виявилось».

(41) *Faith is given to us to help and comfort us when we stand in awe before the unfurling scroll of human destiny.* - Віра дана нам для того, щоб допомагати і втішати нас, коли ми стоїмо тремтячи перед розгорнутим сувоєм людської долі.

При перекладі застосовано **конкретизацію** з заміною *comfort* на «втішати».

(26) *I could speak of many other activities, of tanks, of the special forms of modern high-velocity cannon and of the great supplies of raw materials and many other elements*

essential to our war effort on which your labours are ceaselessly and tirelessly engaged. But I must not let my address to you become a catalogue, so I turn to less technical fields of thought (WCS, URL). - Я міг би говорити про багато інших видів діяльності, про танки, про особливі форми сучасних високошвидкісних гармат, про величезні запаси сировини та багато інших елементів, необхідних для наших військових зусиль, над якими безперервно і невтомно працюють ваші працівники. Але я не повинен допустити, щоб моє звернення до вас перетворилося на каталог, тому я звертаюся до вас з менш технічної точки зору.

При перекладі застосовано **конкретизацію**, де поняття *thought* замінено на «точки зору».

(100) *But the tragedy of the twentieth century is that the development of human beings lags far behind the growth of their undertakings.* - Але трагедія двадцятого століття полягає в тому, що розвиток людини значно відстає від зростання її починань.

Використана трансформація «**конкретизація**» для перекладу дієслова *is* на відповідник 'полягає'.

(93) *If, however, there is to be a war of nerves, let us make sure our nerves are strong and are fortified by the deepest convictions of our hearts.* - Якщо, однак, буде війна нервів, то подбаймо про те, щоб наші нерви були міцними і підтримувались найглибшими переконаннями наших сердець.

При перекладі відбулась **конкретизація**, а саме: замінено вираз *make sure* на відповідник вужчої семантики 'подбаймо'.

(97) *In this century of storm and tragedy I contemplate with high satisfaction the constant factor of the interwoven and upward progress of our peoples.* - У цьому столітті буревію і трагедій я з великим задоволенням споглядаю постійний фактор складного і зростаючого прогресу наших народів.

Переклад цього уривку було виконано з використанням **генералізації** у лексемі *interwoven* – 'складного'.

(98) *There is one aspect of modern life which has struck me very much lately, and which deserves anxious attention: the elimination of the individual.* - Є один аспект сучасного життя, який останнім часом мене дуже вразив і який заслуговує на особливу увагу: усунення особистості.

При перекладі слова *anxious*, було використано слово ширшої семантики ‘особливу’.

(16) *In the air — often at serious odds, often at odds hitherto thought overwhelming — we have been clawing down three or four to one of our enemies.* - У повітрі - часто з серйозною перевагою, часто з перевагою, яка досі вважалася непереборною - ми зчепилися, три або чотири на одного нашого ворога. Заміна множини на однину ‘перевагою’ *odds*.

Переклад цитати був виконаний з використанням **конкретизації**, оскільки слово *odds* було перекладено як ‘перевагою’, змінюючи при цьому число з множини на однину.

(33) *We have differed and quarreled in the past, but now one bond unites us all...* (CFB, URL) - Були часи, коли ми розходилися і сварилися, але тепер ми усі об'єднані одним зв'язком.

Переклад уривку був виконаний з використанням **конкретизації**, а саме, при заміні виразу *in the past* на відповідник ‘були часи’.

(60) *We have broken the back of the winter. The daylight grows.* - Ми зламали хребет зимі. Денне світло росте.

В конкретному прикладі, *the back* було перекладено з використанням **конкретизації**.

(75) *Members of the Senate, and members of the House of Representatives, I will turn for one moment more from the turmoil and convulsions of the present to the broader spaces of the future.* - Члени Сенату і члени Палати представників, я ще на мить відійду від неспокою і потрясінь сьогодення до ширших просторів майбутнього.

Використовуючи трансформацію **генералізації**, слово *turmoil* було перекладено як ‘неспокою’.

(81) *I spoke earlier of the Temple of Peace. Workmen from all countries must build that temple... why cannot they work together at the common task as friends and partners?*
- Я говорив раніше про Храм Миру... Працівники зі всього світу повинні будувати цей храм... чому вони [робітники] не можуть працювати разом над спільним завданням як друзі і партнери?

При перекладі цитати було використано **генералізацію** в контексті виразу *from all countries* — ‘зі всього світу’.

Уривок промови (6) *The Germans, by a remarkable combination of air bombing and heavily armored tanks...*(CFB, URL), має наступний еквівалент українською мовою: Німці, завдяки дивовижному поєднанню повітряних бомбардувань і важкоброньованих танків.

Переклад було виконано з застосуванням **генералізації**, де *remarkable* було замінено на більш широкий відповідник ‘дивовижному’.

(9) *We must expect that as soon as stability is reached on the Western Front, the bulk of that hideous apparatus of aggression which gashed Holland into ruin and slavery in a few days will be turned upon us* (CFB, URL). – Ми повинні очікувати, що як тільки буде досягнута стабільність на Західному фронті, основна частина цього огидного апарату агресії, який за кілька днів перетворив Голландію на руїну і рабство, буде спрямована проти нас.

При перекладі виразу *will be turned* на відповідник ‘буде спрямована’, використано трансформацію **конкретизації**.

(35) *We should be able to give those gentry a warm reception both in the air and on the ground, if they reach it in any condition to continue the dispute* (WCSAR, URL). - Ми повинні бути в змозі надати цьому панству теплий прийом як у повітрі, так і на землі, якщо вони дійдуть в такому стані, щоб продовжити суперечку.

При перекладі було використано **конкретизацію**, оскільки слово *any* було перекладено як ‘такому’.

(39) *The culminating question to which I have been leading is whether the world as we have known it—the great and hopeful world of before the war, the world of increasing hope and enjoyment for the common man, the world of honoured tradition and expanding science—should meet this menace by submission or by resistance. Let us see, then, whether the means of resistance remain to us today* (CBC, URL). - Кульмінаційне питання, до якого я веду, полягає в тому, чи світ, яким ми його знали - великий і сповнений надій довоєнний світ, світ зростаючої надії і радості для простої людини, світ шанованої традиції і зростаючої науки - повинен відповісти на цю загрозу покірністю чи опором. Давайте подивимося, чи залишились у нас на цей день засоби опору.

При перекладі, дієслово *is* було перекладено ‘як полягає в тому’ з застосуванням **конкретизації**.

(40) *A little mouse of thought appears in the room, and even the mightiest potentates are thrown into panic* (CBC, URL). - Варто тільки відчути запах думки, як навіть наймогутніші можновладці впадають у паніку.

В конкретному прикладі, при перекладі, ідіома *a little mouse of thought* було замінено на ‘запах думки’ з використанням **генералізації**.

(51) *This wicked man, the repository and embodiment of many forms of soul-destroying hatred, this monstrous product of former wrongs and shame, has now resolved to try to break our famous island race by a process of indiscriminate slaughter and destruction* (SA, URL). - Ця нечестива людина, збірник і втілення багатьох форм ненависті, що руйнує душу, цей жажливий продукт колишніх злочинів і ганьби, тепер вирішив спробувати зламати нашу знамениту острівну расу шляхом безрозбірливого вбивства і руйнування.

При перекладі слова *wicked* на відповідник ‘нечестива’, було використано **конкретизацію**.

(54) *The nations were pulled down one by one while the others gaped and chattered* (WCS, URL). - Нації падали одна за одною, поки інші роззявляли роти і базікали.

При перекладі, лексема *gaped* отримала еквівалент ‘роззявляли роти’ за використання **конкретизації**.

(58) *All through these dark winter months the enemy has had the power to drop three or four tons of bombs upon us for every ton we could send to Germany in return* (CBC, URL). - Протягом цих темних зимових місяців ворог мав можливість скинути на нас три-чотири тонни бомб за кожну тонну, яку ми могли б відправити до Німеччини у відповідь.

При перекладі, трансформація **генералізації** була використана в відповідниках *the power* – ‘можливість’.

(61) *While Signor Mussolini was writhing and smarting under the Greek lash in Albania...* (CBC, URL) - Поки синьйор Муссоліні корчився і мудрував під грецьким батогом в Албанії...

Переклад уривку було виконано з використанням **конкретизації**, де *smarting* було перекладено як ‘мудрував’.

(62) *It may spend his curse more widely throughout Europe and Asia, but it will not avert his doom* (CBC, URL). - Він може поширити своє прокляття на всю Європу та Азію, але це не відверне його загибелі.

Перекладаючи словосполучення *spend his curse more widely* на ‘поширити’, було використано трансформацію **генералізацію**.

(69) *Very different is the mood today. Britain, other nations thought, had drawn a sponge across her slate* (NGI, URL). – Зараз всі іншої думки. Британія, як думали інші країни, провела губкою по своїй дошці.

Генералізація була використана для перекладу лексеми *the mood* на відповідник українською мовою ‘думки’.

(71) *The boastful Mussolini has crumpled already. He is now but a lackey and a serf, the merest utensil of his master's will* (WCS, URL). - Хвалькуватий Муссоліні вже

впав. Він тепер лише лакей і кріпак, найпростіший інструмент для виконання волі свого господаря.

Також, **генералізація** застосована для перекладу слова *crumpled*, що отримав відповідник ‘впав’.

(78) *When the designs of wicked men or the aggressive urge of mighty States dissolve over large areas the frame of civilized society, humble folk are confronted with difficulties with which they cannot cope* (WCT, URL). - Коли задуми лукавих людей або агресивні пориви могутніх держав розчиняють на великих територіях каркас цивілізованого суспільства, скромні люди стикаються з труднощами, з якими вони не можуть впоратися.

Конкретизація була використана при перекладі слова *wicked*, що отримав еквівалент українською мовою ‘лукавих’.

(87) *The latter and larger part of the Nineteenth Century had been the period of liberal advance (liberal with a small 'l' please)* (WCS, URL). - Остання і більша частина XIX століття була періодом ліберального поступу (ліберального з маленької літери, будь ласка).

Переклад слова *advance* на відповідник ‘поступу’ був здійснений з використанням **конкретизації**.

(88) *The submarine, to do it justice, has never made any claim to be a blessing or even a convenience* (WCS, URL). - Підводний човен, правду кажучи, ніколи не претендував на те, щоб бути благословенням чи навіть зручністю.

Переклад уривку було виконано з використанням **конкретизації**, а саме: словосполучення *to do it justice* було перекладено як ‘правду кажучи’.

(95) *I share his view that we would be wise to see what are the Recommendations of our Committee which, I hope, will sit permanently and not be broken up by our departure. To take a homely and familiar test, we may just as well see what the girl looks like before we marry her.* - Я поділяю його думку про те, що було б мудро подивитися, якими є рекомендації нашого Комітету, який, я сподіваюся, буде працювати

постійно і не буде розпущений після нашого від'їзду. Щоб пройти звичайний та звичний всім тест, ми можемо з таким же успіхом подивитися, як виглядає дівчина перед тим, як одружитися з нею.

Переклад конкретного вислову був здійснений з використанням **конкретизації**, оскільки слово *sit* було перекладено як 'працювати'.

3.3 Трансформація «антонімічний переклад» при перекладі андестейтменту у промовах Вінстона Черчілля

(18) *In the confusion of this fight it is inevitable that many have been left in positions where honour required no further resistance from them.* - У плутанині цієї боротьби неминуче, що багато хто залишився на тих позиціях, де честь не вимагала від них подальшого опору.

Використаний **антонімічний** переклад в словосполученнях 'не вимагала' *required*, де відбулась негативація, а позитивація застосована при перекладі *no further* на 'подальшого'.

Наступний уривок, а саме: (2) *I have nothing to offer but blood, toil, tears and sweat* (СВТ, URL), перекладений в такий спосіб: Я не можу запропонувати нічого, крім крові, праці, сліз та поту, за допомоги трансформації **антонімічного** перекладу, адже в оригіналі, на відміну від перекладу, не було заперечення.

(43) *Perhaps it will come tonight. Perhaps it will come next week. Perhaps it will never come.* - Можливо, він відбудеться сьогодні. Можливо, наступного тижня. Можливо, він не настане ніколи.

При перекладі, відбулась **негативація** лексеми *come* та перекладено як 'не настане'.

(49) *The road to victory may not be so long as we expect. But we have no right to count upon this.* - Шлях до перемоги може виявитися не таким довгим, як ми очікуємо. Але ми не маємо права на це розраховувати.

При перекладі було використано **антонімічний** переклад, адже негативний стан дієслова *not be* було замінено на еквівалент ‘виявитися’; та, навпаки, негативація відбулась в частині *so long*, що було перекладено як ‘не таким довгим’.

3. 4 Трансформація «заміна пасивного стану дієслів на активний» при перекладі андестейтменту у промовах Вінстона Черчілля

(56) *And now the old lion with her lion cubs at her side stands alone against hunters who are armed with deadly weapons and impelled by desperate and destructive rage.* - І тепер стара левиця з левенятами стоїть сама проти мисливців, озброєних смертоносною зброєю і яких спонукає відчайдушна та руйнівна лють.

При перекладі відбулась заміна **пасивного стану** *impelled* на активний ‘яких спонукає’.

(44) *But Hitler has not yet been withstood by a great nation with a will power the equal of his own. Many of these countries have been poisoned by intrigue before they were struck down by violence. They have been rotted from within before they were smitten from without* (WCS, URL). - Але Гітлеру ще не протистояла жодна велика нація з силою волі, рівною його власній. Багато з цих країн були отруєні інтригами ще до того, як були знищені насильством. Вони прогнили зсередини, перш ніж були вражені ззовні.

Переклад відбувся за використання трансформації заміни **пасивного стану на активний** при перекладі конструкції *has not yet been withstood*.

(48) *Hitler is now sprawled over Europe. Our offensive springs are being slowly compressed, and we must resolutely and methodically prepare ourselves for the campaigns of 1941 and 1942.* - Гітлер тепер розкинувся над Європою. Наші наступальні пружини повільно стискаються, і ми повинні рішуче і методично готуватися до кампаній часів 1941 і 1942 років.

При перекладі, дієслово в **пасивному** стані *is sprawled* було замінено на активний ‘розкинувся’.

(91) *But the soul of man thus held in trance or frozen in a long night can be awakened by a spark coming from God knows where and in a moment the whole structure of lies and oppression is on trial for its life.* - Але душа людини, занурена в транс або застигла в довгій ночі, може прокинутися від іскри, що приходить Бог знає звідки, і в одну мить вся сукупність брехні і гноблення опиниться на суді за свої вчинки.

Переклад уривку виконано з застосуванням заміни **пасивного стану** дієслова на активний.

(53) *In these British Islands that look so small upon the map we stand, the faithful guardians of the rights and dearest hopes of a dozen States and nations now gripped and tormented in a base and cruel servitude. Whatever happens we shall endure to the end.* - На цих Британських островах, які виглядають такими маленькими на карті, стоїмо ми, вірні охоронці прав і найзаповітніших сподівань десятків держав і народів, які зараз захоплені і мучаться в підлому і жорстокому рабстві. Що б не сталося, ми вистоїмо до кінця.

При перекладі, **пасивний стан** дієслова *tormented* було замінено на активний ‘мучаться’.

Заміна **пасивного стану** на активний також відбулась при перекладі дієслова *be barred* на ‘зупинити’ в наступному уривку:

(57) *Is the tragedy to repeat itself once more? All no! This is not the end of the tale. The stars in their courses proclaim the deliverance of mankind. Not so easily shall the onward progress of the peoples be barred. Not so easily shall the lights of freedom die.* - Невже трагедія повториться знову? Ні! Це не кінець казки. Зірки пророкують визволення людства. Не так легко буде зупинити подальший прогрес народів. Не так легко згаснути світлу свободи.

(11) *Behind this armoured and mechanised onslaught came a number of German divisions in lorries, and behind them again there plodded comparatively slowly the dull brute mass of the ordinary German Army and German people, always so ready to be led to the trampling down in other lands of liberties and comforts which they have never*

known in their own (CFB, URL). - За цим броньованим і механізованим наступом йшло кілька німецьких дивізій на вантажівках, а за ними знову, доволі повільно, тягнулася темна груба маса звичайної німецької армії і німецького народу, завжди готового до того, щоб його повели топтати на чужих землях свободу і затишок, яких він ніколи не знав у своїй власній.

При перекладі відбулась заміна **активного** стану дієслова *known* на відповідник 'не знав'.

(66) *Every month will see the tonnage increase, and, as the nights lengthen and the range of our bombers also grows, that unhappy, abject, subject province of Germany which used to be called Italy will have its fair share too* (CBC, URL). - З кожним місяцем тоннаж збільшуватиметься, і, оскільки ночі стануть довшими, а дальність польоту наших бомбардувальників зросте, нещасна, принижена, підвладна провінція Німеччини, яка раніше називалася Італією, також отримає на горіхи.

При перекладі було використано зміну **активного** стану дієслова в словосполученні *will see the tonnage increase* на пасивний 'тоннаж збільшуватиметься'.

3. 5 Трансформація «смісловий розвиток» при перекладі андестейтменту у промовах Вінстона Черчілля

(42) *Here in this strong City of Refuge which enshrines the title-deeds of human progress and is of deep consequence to Christian civilization; here, girt about by the seas and oceans where the Navy reigns; shielded from above by the prowess and devotion of our airmen-we await undismayed the impending assault.* - Тут, у цьому міцному Місті Притулку, яке увібрало в себе титул - діяння людського прогресу і має глибоке значення для християнської цивілізації; тут, оточене морями і океанами, де панує військово-морський флот; захищене з повітря доблестю і відданістю наших льотчиків - ми спокійно чекаємо на напад, що наближається.

При перекладі, використано **смісловий розвиток** з заміною процесу *enshrines* на наслідок ‘увібрало’.

(86) *I do not believe they will fail, but if they do, or were not allowed to succeed, the consequences would be very unpleasant because it is certain that mankind would not agree to starve equally, and there might be some very sharp disagreements about how the last crust was to be shared.* - Я не вірю, що вони зазнають поразки, але якщо вони зазнають поразки, або їм не дозволять досягти успіху, наслідки будуть дуже неприємними, тому що напевно людство не погодиться бути на одному рівні в нестачі їжі, і можуть виникнути дуже гострі розбіжності з приводу того, як ділити останню скоринку.

При перекладі було використано трансформацію **смісловий розвиток**, оскільки замість слова *do* було вжито словосполучення ‘зазнають поразки’ для точної передачі змісту.

Висновки до розділу 3

1. Трансформації при перекладі включають широкий спектр змін, які допомагають відтворити зміст оригінального тексту в мові перекладу з максимальною точністю та зрозумілістю для цільової аудиторії. Трансформаціями, які можуть використовуватися при перекладі текстів, є: конкретизація, генералізація, смісловий розвиток, антонімічний переклад, додавання та вилучення слів, та заміна пасивного стану на активний. Кожна з цих трансформацій відіграє важливу роль у відтворенні змісту оригінального тексту в мові перекладу з урахуванням мовних та культурних відмінностей. Вибір конкретної трансформації залежить від контексту, аудиторії та особливостей оригінального тексту

2. При перекладі андестейтменту, найчастіше використовуваними перекладацькими трансформаціями є конкретизація та генералізація, адже при перекладі важливо передати ідею автора та зміст його висловлювання. Також

поширеними в використанні є трансформації додавання та вилучення слів. Зміна пасивного стану дієслів на активний також часто використовується при перекладі андестейтменту зважаючи на особливості української та англійської мов. Рідше застосовується трансформація смислового розвитку та антонімічного перекладу.

ВИСНОВКИ

Андестейтмент - це стилістичний засіб, який є ефективним для створення емоційного відтінку та підсилення враження аудиторії. Він може використовуватись як у писемному, так і у візуальному мовленні, особливо в політичному дискурсі, для привертання уваги до важливих питань та мобілізації слухачів. Андестейтмент застосовують для навмисного применшення якостей та характеристик особи чи предмета.

При перекладі андестейтменту важливо враховувати особливості мови та культурного контексту, а також змістове завдання оригінального тексту. Різні трансформації, такі як конкретизація, генералізація, додавання та вилучення слів, заміна пасивного стану дієслів на активний, використовуються для забезпечення точного та зрозумілого перекладу з урахуванням контексту та особливостей мови.

Також, використання андестейтменту у промовах Вінстона Черчілля допомагало йому створювати враження єдності з аудиторією, спонукаючи її до активної реакції та позитивних змін. Його вживання створювало емоційну підтримку та сприяло підвищенню бойового духу під час воєнних подій.

Узагальнюючи, андестейтмент, як стилістичний засіб та його переклад, виявляються важливими для ефективного комунікації та виклику емоцій у мовленні, як у публічному дискурсі, так і у літературних творах. Варто звернути увагу на використання відповідних перекладацьких технік для забезпечення належного відтворення ефектів андестейтменту при перекладі з однієї мови на іншу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегма, Ю. О. (2016). *Комплексні перекладацькі трансформації в англоукраїнському художньому перекладі*. Science and Education a New Dimension. Philology, 4(18). (pp. 7-9).
2. Болдирева, А. Є. (2019). *Смисловий розвиток при перекладі. Актуальні проблеми сучасного мовознавства*. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса.
3. Болдирева, А. Є. (2019). *Смисловий розвиток при перекладі*. Записки з романо-германської філології. Відновлено з <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/186236>
4. Булах, М. Б. (2017). *Перифрази в архітектоніці медійного тексту*. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика, (34), (р.42).
5. Васильєв, Є. М. (2000). *Сосюра Володимир. Повні тексти творів*. Відновлено з <https://www.ukrlib.com.ua/books/author.php?id=104>
6. Великорода, В. Б. (2008). Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові. *Львів: Рукопис*.
7. Верховцова, О. М. (2018). *Іронія як стилістичний прийом в літературі*. Національний авіаційний університет, Київ.
8. Верховцова, О. М., Слобоженко, Р. А. (2018). Іронія як стилістичний прийом у літературі. *Modern philological research: a combination of innovative and traditional approaches* (91—95).
9. *Вступ до мовознавства зі змістовим модулем: вступ до перекладознавства*. Лекції 1-16. Лекція 15. (2006 — 2019). Відновлено з <https://mix.sumdu.edu.ua/textbooks/3703/467713/index.html>
10. Гавриленко, В. М., Тітарова, Д. Ю. (2017). *Лінгвостилістичні особливості політичних промов Уінстона Черчилля*. Молодий вчений, (4). (pp. 132-137).
11. Галич, О., Назарець, В., Васильєв, Є. (2005). *Теорія літератури*. (р.110).

12. Гончаренко, І. В., Толчєєва, Т. С. (2023). *Політичний дискурс Великої Британії: когнітивний аспект*. Український державний університет імені Михайла Драгоманова. (р. 41).
13. Гончаренко, Л. (2013). *Теоретичні засади дослідження перекладацьких трансформацій*. Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД. (р. 244).
14. Гончаренко, Л. О. (2013). *Іронія як проблема художнього перекладу*. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія] (рр. 23 — 25). Сер.: Філологія. Мовознавство (219, Вип. 207). Чорноморське.
15. Горбач, А. О. (2016). *Різновиди метафори та їх специфіка в англомовному дискурсі*. Суми: СумДУ.
16. Денисова, Л. В. (2018). *Вживання літоти в англомовному художньому тексті та особливості перекладу українською мовою*. (р. 17). Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Северодонецьк.
17. Жуковська, К. В. (2011 а). *Літота в стилістиці та риторичі*. Наукові записки Національного університету Острозька академія. Сер.: Філологічна 20 (рр. 73-80).
18. Жуковська, К. В. (2011 б). *Літота в стилістиці та риторичі*. Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Київ.
19. *Збірник наукових статей студентів та викладачів відділення перекладу, присвячений 155 річчю Одеського національного університету імені І.І. Мечникова та 60-річчю факультету РГФ; Міністерство Освіти і Науки України*. (2020). Одеський Національний Університет ім. І.І. Мечникова, Одеса.
20. Калиновська, І. М. (2010). *Реалізація контекстуальної синонімії іменникових фраз в англійському художньому тексті*. Волинський національний університет ім. Лесі Українки, Луцьк.

21. Карабан, В. І. (2001). Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч.2. *Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі*. Вінниця: Нова книга.
22. Караневич, М. Я. (2012). *Причини та особливості застосування прагматично зумовленої генералізації*. Мандрівець, (4), (pp. 66-67).
23. Кириченко, О. А., Ступак, В. Г. (2016). *Антонімічний переклад як ефективний прийом контекстуального перекладу лексичних одиниць*.
24. Клименко, І. М., Зоренко І. С. (2012). *Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою*. Філологічні студії. – вип.8. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, Кривий Ріг.
25. Красуля, А. В., Миклашук, В. П. (2020). *Лексичні та граматичні трансформації у процесі перекладу художніх творів з англійської мови українською* (на матеріалі трилогії Сюзанни Коллінз «Голодні ігри»). Нова філологія, 1(80).
26. Кудря, Н. О. (2020). *Засоби вираження іронії у сучасному інтернет-дискурсі*. Мови та літератури у полікультурному суспільстві. (р. 15).
27. Лобода, В. А. (2019). *Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації*. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. No 43 том 4, Вінниця.
28. Матковська, М. В. (2019). *Прагма-семантичні особливості емотивної комунікації британців*. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету 4. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський.
29. Моклиця, М. (2018). *Алегорія як метажанр*. VIRTUS. (pp. 54-56).
30. Моклиця, М. В. (2018). *Алегорія як метажанр*. Scientific Journal Virtus. #20, Part 2. Україна: Луцьк.

31. Недайнова, І. В., Славутський, О. Д. (2016). *Особливості використання конкретизації при перекладі англomовних новин українською мовою*. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Актуальні проблеми розвитку українського суспільства, (13 (1185)). (р. 54).
32. Ніколаєва, Т. М. (2019). *Основні методи перекладу текстспік (мови соціальних мереж) українською мовою*. Київський національний університет культури і мистецтв, Київ.
33. Остроушко, О. А. (2010). *Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою*. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, (5).
34. Пайонкевич, Х. (2014). *Лінгвістичний феномен "евфемізм" та його функції*. Одеський лінгвістичний вісник.
35. Пилипенко, І. О. (2017). *Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою*.
36. Приблуда, Л. М. (2019). *Перифраза як об'єкт лінгвістичного дослідження*.
37. Прутник, Е. (2009). *Промови, що змінили світ* (pp. 124—128). Харків: ФОЛІО.
38. Пташніченко, А. (2014). *Вилучення та додавання як основні синтаксичні трансформації при перекладі художніх прозових творів з англійської на українську мову*.
39. Ролінг, Дж. К. (2016). *Гаррі Поттер : збірка книг*. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
40. Семенюк, О. Б. (2020). *Жанрово-стильова парадигма епістолярної публіцистики Вінстона Черчилля*. Science and Education a New Dimension. Philology. VIII (68), (226). (pp. 38-42).
41. Семенюк, О. Б. (2023). *Листи із фронту Вінстона Черчилля: жанрово-стильові домінанти*. Вчені записки, 22023138. Національна академія Служби безпеки України. (р. 141).

42. Скрипник, О. (2023) *Промова Черчилля у Фултоні і реакція на неї українців*. Історична правда. Відновлено 3
<https://www.istpravda.com.ua/articles/2023/03/21/162497/>
43. Соколовська, С. В. (2013). Політичний дискурс Великої Британії: когнітивний аспект. *Studia philologica*. (pp. 80-81).
44. Сотников, А. В. (2014). *Взаємодія вербальних та невербальних засобів комунікації у політичному дискурсі (на матеріалі британських політичних промов)*. Лінгвістика ХХІ століття. (pp. 162-170).
45. Стецько, В. (2019). *Проблеми перекладу іронії в художній прозі*.
46. *Тропи у художній системі твору, їх різновиди*. (2019). Львівський національний університет ім. І. Франка, Львів. Відновлено з
<https://studfile.net/preview/9762943/page:23/>
47. Цівун, Н. М. (2014). Мовностилістичні особливості діалогу в поемі «Гайдамаки» Тараса Шевченка.
48. Черчилль, В. (1917). *Війна до моря і моря*. Part IV. London: London Magazine.
49. Шкіль, К. (2023). *Літота як засіб відтворення індивідуально-авторського стилю (на матеріалі поезії АА Фета)*. International Science Journal of Education & Linguistics, 2(3), (pp. 96-105).
50. *Що таке літота, літотес, значення слова літота, літотес, літота, літотес це, літературний*. (2016). Одеса. Відновлено 3
<https://jak.bono.odessa.ua/articles/shho-take-litota-litotes-znachennja-slova-litota.php>
51. *Anticlimax*. (2023) USA: Ultius Inc. Відновлено 3
<https://www.ultius.com/glossary/literature/rhetorical-devices/anticlimax.html#>
52. Braim, M. M. (2014). *A textual analysis of hyperbole and litotes in selected English political speeches*. Anbar University Journal of Language and Literature, 16, (pp. 45—83).
53. Hübler, A. (1983). *Understatements and hedges in English*. John Benjamins Publishing.

54. Mattiello, E. (2016). *Understatement and overstatement: Two powerful persuasive tools in English and Italian political speeches*. In *The Languages of Politics. La politique et ses langages* (Vol. 1). Cambridge Scholars Publishing.
55. Motte, W. (1995). Annie Ernaux's Understatement. *French Review*, (pp. 55—67). 32
56. Pallotta, A. (1981). *Characterization through Understatement: A Study of Manzoni's Don Rodrigo*. *Italica*, 58(1), (pp. 43—55).
57. Shkil, K. P. (2023). *Litotes as an element of formation individual author's style* (on the material of the poetry of A. Fet). Publishing House “Baltija Publishing”.
58. Szczygłowska, T. (2020). *Litotes in English research articles: disciplinary variation across life and social sciences*. *Linguistica Pragensia*, 30(1).
59. *Understatement & Litotes: Differences, Definitions & Examples*. (2013).
Відновлено з study.com/academy/lesson/understatement-litotes-differences-definitions-examples.html
60. *Understatement*. (2023) USA: Ultius Inc. Відновлено з <https://www.ultius.com/glossary/literature/rhetorical-devices/understatement.html>

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

61. *Антиклімакс*. (2023). Велика Українська Енциклопедія. Відновлено з <https://vue.gov.ua/Антиклімакс>
62. Cambridge English Dictionary: *Meanings & definitions*. Cambridge Dictionary.
Відновлено з <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- (CBC, URL) — *Churchill Book Collector*. (2014). San Diego, USA. Відновлено з <https://www.churchillbookcollector.com/pages/winston-churchill/230/step-by-step-1936-1939>
- (CBT, URL) *Churchill's “Blood, toil, tears and sweat” speech*. (2023). Відновлено з <https://www.jewishvirtuallibrary.org/churchill-s-blood-toil-tears-and-sweat-speech>

(CFB, URL) BBC. (2023). *Churchill's first broadcast as prime minister - history of the BBC*. BBC News. Відновлено 3

<https://www.bbc.com/historyofthebbc/anniversaries/may/churchill-first-broadcast-as-pm/>

(NGI, URL) — Churchill, W., Churchill, W. S. (2013). *Never give in!*: Winston Churchill's speeches. UK: Bloomsbury.

(SA, URL) — *Speeches archives. International Churchill Society*. (2022). Відновлено з <https://winstonchurchill.org/resources/speeches/>

(WCS, URL) — *Winston Churchill's speeches*. America's National Churchill Museum | Sir Winston Churchill's Speeches. (2023). Відновлено 3

<https://www.nationalchurchillmuseum.org/winston-churchills-speeches.html>

(WCSAR, URL) — *Winston Churchill Speeches and radio broadcasts* (2023). Відновлено з https://archive.org/details/Winston_Churchill

(WCT, URL) *Winston Churchill - the sinews of Peace* - Online Speech Bank. (2023). Відновлено 3

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/winstonchurchillsinewsofpeace.htm>

ДОДАТКИ

“Blood, Toil, Tears and Sweat” (CBT, URL)

1.	<i>Friend below the Gangway, have to be made here at home.</i>	Друзів, що будуть з тобою на передовій, треба шукати вдома.
2.	<i>I have nothing to offer but blood, toil, tears and sweat.</i>	Я не можу запропонувати нічого, крім крові, праці, сліз та поту.
3.	<i>On Friday evening last I received His Majesty's Commission to form a new Administration. It is the evident wish....</i>	У п'ятницю ввечері я отримав доручення Його Величності сформувати нову Адміністрацію. Це бажання було очевидним...
4.	<i>...to wage war against a monstrous tyranny, never surpassed in the dark, lamentable catalogue of human crime.</i>	...вести війну проти жахливої тиранії, яка ніким не була перевершена в темному, сумному каталозі людських злочинів.

“Be Ye Men of Valour” (CFB, URL)

5.	<i>I speak to you for the first time as Prime Minister in a solemn hour for the life of our country...</i>	Я вперше виступаю перед вами на посаді Прем'єр-міністра в урочисту для життя нашої країни годину...
6.	<i>The Germans, by a remarkable combination of air bombing and heavily armored tanks.</i>	Німці, завдяки дивовижному поєднанню повітряних бомбардувань і важкоброньованих танків...
7.	<i>If the French retain that genius for recovery and counter-attack for which they have so long been famous, and if the British Army shows the dogged</i>	Якщо французи дотримаються того геніального плану відновлення і контратаки, яким вони так довго славилися, і якщо британська армія

	<i>endurance and solid fighting power of which there have been so many examples in the past, then a sudden transformation of the scene might spring into being.</i>	продемонструє наполегливу витривалість і міцну бойову міць, яких було так багато в минулому, тоді раптова трансформація подій може стати реальністю.
8.	<i>Only a very small part of that splendid Army has yet been heavily engaged; and only a very small part of France has yet been invaded.</i>	Лише невелика частина цієї чудової армії поки що бере активну участь у бойових діях; і лише невелика частина Франції поки що була захоплена.
9.	<i>We must expect that as soon as stability is reached on the Western Front, the bulk of that hideous apparatus of aggression which gashed Holland into ruin and slavery in a few days will be turned upon us.</i>	Ми повинні очікувати, що як тільки буде досягнута стабільність на Західному фронті, основна частина цього огидного апарату агресії, який за кілька днів перетворив Голландію на руїну і рабство, буде спрямована проти нас.
10.	<i>Nevertheless, our thankfulness at the escape of our Army and so many men, whose loved ones have passed through an agonising week, must not blind us to the fact that what has happened in France and Belgium is a colossal military disaster.</i>	Тим не менш, наша вдячність за втечу нашої армії та багатьох чоловіків, чиї близькі пережили цей болючий тиждень, не повинна затуляти нам очі на те, що події у Франції та Бельгії, є колосальною військовою катастрофою.
11.	<i>Behind this armoured and mechanised onslaught came a number of German divisions in lorries, and behind them</i>	За цим броньованим і механізованим наступом йшло кілька німецьких дивізій на

	<i>again there plodded comparatively slowly the dull brute mass of the ordinary German Army and German people, always so ready to be led to the trampling down in other lands of liberties and comforts which they have never known in their own.</i>	вантажівках, а за ними знову доволі повільно тягнулася темна груба маса звичайної німецької армії і німецького народу, завжди готового до того, щоб його повели топтати на чужих землях свободу і затишок, яких він ніколи не знав у своїй власній.
12.	<i>He was so roughly handled that he did not hurry their departure seriously.</i>	З ним так грубо обійшлися, що він не дуже поспішав з від'їздом.
13.	<i>We shall use those powers subject to the supervision and correction of the House, without the slightest hesitation until we are satisfied, and more than satisfied, that this malignancy in our midst has been effectively stamped out.</i>	Ми будемо використовувати ці повноваження під наглядом і корекцією Палати без найменших вагань, поки повністю не переконаємося, що ця злякисна пухлина в нашому середовищі була ефективно викорінена.
14.	<i>Here was always the chance, and it is that chance which has excited and befooled the imaginations of many Continental tyrants. Many are the tales that are told.</i>	Шанс завжди був, і саме цей шанс розбурхував і вводив в оману уяву багатьох континентальних тиранів. Багато казок розповідають.
15.	<i>It would be still more foolish to lose heart and courage or to suppose that well-trained, well-equipped armies numbering three or four millions of men can be overcome in the space of a few weeks, or even months, by a scoop, or raid of</i>	Було б ще більш нерозумним втрачати дух і мужність або вважати, що добре підготовлені, добре оснащені армії чисельністю в три-чотири мільйони чоловік можна подолати за кілька тижнів або навіть

	<i>mechanized vehicles, however formidable.</i>	місяців за допомогою совка або рейду механізованої техніки, якою б грізною вона не була.
16.	<i>In the air — often at serious odds, often at odds hitherto thought overwhelming — we have been clawing down three or four to one of our enemies.</i>	У повітрі - часто з серйозною перевагою, часто з перевагою, яка досі вважалася непереборною - ми зчепилися три або чотирина одного нашого ворога.

“We Shall Fight on the Beaches” (WCS, URL)

17.	<i>I have said this armoured scythe-stroke almost reached Dunkirk-almost but not quite.</i>	Я вже казав, що ця броньована коса майже дійшла до Дюнкерка - майже, але не зовсім.
18.	<i>In the confusion of this fight it is inevitable that many have been left in positions where honour required no further resistance from them.</i>	У плутанині цієї боротьби неминуче, що багато хто залишився на тих позиціях, де честь не вимагала від них подальшого опору.
19.	<i>In the first of these intense turning points, a year ago, France fell prostrate under the German hammer and we had to face the storm alone.</i>	У перший з цих інтенсивних переломних моментів, рік тому, Франція впала від удару німецького молоту, і нам довелося зустріти шторм наодинці.
20.	<i>...to wage war until victory is won, and never to surrender ourselves to servitude and shame.</i>	...вести війну до остаточної перемоги і ніколи не піддатися рабству та ганьбі.

21.	<i>In this crisis I hope I may be pardoned if I do not address the House at any length today.</i>	Зважаючи на кризу, я сподіваюся, що мені пробачать, якщо я не буду сьогодні виступати в Парламенті.
22.	<i>We shall go on to the end, we shall fight in France, we shall fight on the seas and oceans... we shall never surrender...</i>	Ми підемо до кінця, ми будемо битися у Франції, ми будемо битися на морях і океанах... ми ніколи не здамося.

“Winston Churchill's Broadcast on the Soviet-German War” (SA, URL)

23.	<i>At 4 o'clock this morning Hitler attacked and invaded Russia. All his usual formalities of perfidy were observed with scrupulous technique.</i>	О 4-й годині ранку Гітлер напав на Росію і вторгся на її територію. Всіх віроломств, характерних йому, він дотримався скрупульозно.
-----	--	---

“Some Chicken; Some Neck” (WCS, URL)

24.	<i>Hitler and his Nazi gang have sown the wind; let them reap the whirlwind.</i>	Гітлер і його нацистська банда посіяли вітер, тепер нехай пожинають вихор.
25.	<i>When I warned them that Britain would fight on alone whatever they did, their generals told their Prime Minister and his divided Cabinet, "In three weeks England will have her neck wrung like a chicken." Some chicken; some neck.</i>	Коли я попередив їх, що Британія буде боротися самотужки, що б вони не робили, їхні генерали сказали прем'єр-міністру і його розколотому кабінету: "Через три тижні Англія буде скручена, як курка". Яка курка, така шия.
26.	<i>I could speak of many other activities, of tanks, of the special forms of modern high-</i>	Я міг би говорити про багато інших видів діяльності, про танки, про

	<i>velocity cannon and of the great supplies of raw materials and many other elements essential to our war effort on which your labours are ceaselessly and tirelessly engaged. But I must not let my address to you become a catalogue, so I turn to less technical fields of thought.</i>	особливі форми сучасних високошвидкісних гармат, про величезні запаси сировини та багато інших елементів, необхідних для наших військових зусиль, над якими безперервно і невтомно працюють ваші працівники. Але я не повинен допустити, щоб моє звернення до вас перетворилося на каталог, тому я звертаюся до вас з менш технічної точки зору.
27.	<i>Or again he will shoot a hundred French hostages to give them a taste of the lash.</i>	Або він знову розстріляє сотню французьких заручників, щоб дати їм відчутти смак батога.
28.	<i>Hitler plays from day to day a cat-and-mouse game with these tormented men.</i>	Гітлер щодня грає з цими замученими людьми в кішки-мишки.
29.	<i>Another day he will let out a few thousand broken prisoners of war from the one-and-a-half or one-and-three-quarter millions he has collected. Or again he will shoot a hundred French hostages to give them a taste of the lash. On these blows and favours the Vichy Government have been content to live from day to day. But even this will not go on indefinitely.</i>	Колись він відпустить кілька тисяч зломлених військовополонених із півтора чи півтора з половиною мільйонів тих, які він зібрав. Або знову розстріляє сотню французьких заручників, щоб дати їм відчутти смак батога. За цими ударами і милостями уряд Віші радіє лише тому, що живий. Але

		навіть це не буде тривати нескінченно.
30.	<i>But now strong forces are at hand. The tide has turned against the Hun.</i>	Але тепер потужні сили вже в нищих руках. Хвиля повернулася проти гунів.
31.	<i>Hope is springing up again in the hearts of a warrior race, even though disarmed, cradle of revolutionary liberty and terrible to slavish conquerors. And everywhere dawn is breaking and light spreading, reddish yet, but clear.</i>	Надія знову зароджується в серцях войовничої раси, хоча й обеззброєної, колиски революційної свободи і жаху для рабовласницьких завойовників. І скрізь світає і розливається світло, все ще червонувате, але ясне.
32.	<i>The French Army collapsed, and the French nation was dashed into utter and, as it has so far proved, irretrievable confusion.</i>	Французька армія розпалася, а французька нація була вкинута в цілковиту і, як виявилось, безповоротну плутанину.

“The first speech on the position of Prime Minister” (CFB, URL)

33.	<i>We have differed and quarreled in the past, but now one bond unites us all...</i>	Були часи, коли ми розходилися і сварилися, але тепер ми усі об'єднані одним зв'язком.
-----	--	--

“Their Finest Hour” (WCSAR, URL)

34.	<i>I recite them in order to explain why it was we did not have, as we could have had, between twelve and fourteen British divisions fighting in the line in this great</i>	Я наводжу їх для того, щоб пояснити, чому в цій великій битві на лінії фронту з числа від дванадцяти до чотирнадцяти
-----	---	--

	<p><i>battle instead of only three. Now I put all this aside. I put it on the shelf, from which the historians, when they have time, will select their documents to tell their stories. We have to think of the future and not of the past.</i></p>	<p>британських дивізій, як ми могли б мати, було лише три. Я все це лишив осторонь. Ставлю це на полицю, з якої історики, коли у них буде час, виберуть документи, щоб розповісти свої історії. Ми повинні думати про майбутнє, а не про минуле.</p>
35.	<p><i>We should be able to give those gentry a warm reception both in the air and on the ground, if they reach it in any condition to continue the dispute.</i></p>	<p>Ми повинні бути в змозі надати цьому панству теплий прийом як у повітрі, так і на землі, якщо вони дійдуть в такому стані, щоб продовжити суперечку.</p>
36.	<p><i>Anyone who looks at the photographs which were published a week or so ago of the re-embarkation, showing the masses of troops assembled on the beach and forming an ideal target for hours at a time, must realize that this re-embarkation would not have been possible unless the enemy had resigned all hope of recovering air superiority at that time and at that place.</i></p>	<p>Той, хто подивиться на опубліковані тиждень тому фотографії висадки, на яких зображені маси військ, що зібралися на пляжі і годинами утворюють ідеальну мішень, повинен зрозуміти, що ця висадка була б неможливою, якби ворог не відкинув ідею відновити перевагу в повітрі в той час і в тому місці.</p>

“The Lights are Going Out (We Must Arm)” (CBC, URL)

37.	<i>I avail myself with relief of the opportunity of speaking to the people of the United States. I do not know how long such liberties will be allowed.</i>	Я з полегшенням користуюся можливістю поговорити з народом Сполучених Штатів. Я не знаю, як довго ще це буде дозволено.
38.	<i>And then, on top of all, comes this wonderful mastery of the air which our century has discovered, but of which, alas, mankind has so far shown itself unworthy.</i>	А потім, на додачу до всього, наше століття відкрило навик оволодіння повітрям, але якого, на жаль, людство поки що виявилось недостойним.
39.	<i>The culminating question to which I have been leading is whether the world as we have known it—the great and hopeful world of before the war, the world of increasing hope and enjoyment for the common man, the world of honoured tradition and expanding science—should meet this menace by submission or by resistance. Let us see, then, whether the means of resistance remain to us today.</i>	Кульмінаційне питання, до якого я веду, полягає в тому, чи світ, яким ми його знали - великий і сповнений надій довоєнний світ, світ зростаючої надії і радості для простої людини, світ шанованої традиції і зростаючої науки - повинен відповісти на цю загрозу покірністю чи опором. Давайте подивимося, чи залишились у нас на цей день засоби опору.
40.	<i>A little mouse of thought appears in the room, and even the mightiest potentates are thrown into panic.</i>	Варто тільки відчутти запах думки, як навіть наймогутніші можновладці впадають у паніку.

“War of the Unknown Warriors” (WCS, URL)

41.	<i>Faith is given to us to help and comfort us when we stand in awe before the unfurling scroll of human destiny.</i>	Віра дана нам для того, щоб допомагати і втішати нас, коли ми стоїмо тремтячи перед розгорнутим сувоєм людської долі.
42.	<i>Here in this strong City of Refuge which enshrines the title-deeds of human progress and is of deep consequence to Christian civilization; here, girt about by the seas and oceans where the Navy reigns; shielded from above by the prowess and devotion of our airmen-we await undismayed the impending assault.</i>	Тут, у цьому міцному Місті Притулку, яке увібрало в себе титул - діяння людського прогресу і має глибоке значення для християнської цивілізації; тут, оточене морями і океанами, де панує військово-морський флот; захищене з повітря доблестю і відданістю наших льотчиків - ми спокійно чекаємо на напад, що наближається.
43.	<i>Perhaps it will come tonight. Perhaps it will come next week. Perhaps it will never come.</i>	Можливо, він відбудеться сьогодні. Можливо, наступного тижня. Можливо, він не настане ніколи.
44.	<i>But Hitler has not yet been withstood by a great nation with a will power the equal of his own. Many of these countries have been poisoned by intrigue before they were struck down by violence. They have been</i>	Але Гітлеру ще не протистояла жодна велика нація з силою волі, рівною його власній. Багато з цих країн були отруєні інтригами ще до того, як були знищені насильством. Вони прогнили

	<i>rotted from within before they were smitten from without.</i>	зсередини, перш ніж були вражені ззовні.
45.	<i>Army, as a means of destruction for parachutists, air-borne invaders, and any traitors that may be found in our midst (but I do not believe there are many-woe betide them, they will get short shrift)-behind the regular Army we have more than a million of the Local Defense Volunteers, or, as they are much better called, the "Home Guard.</i>	За цими солдатами регулярної армії, як засобом знищення парашутистів, повітряних загарбників і будь-яких зрадників, які можуть бути знайдені серед нас (але я не вірю, що їх багато - хай будуть здорові, все одно вони скоро будуть знищені), за регулярною армією стоїть понад мільйон добровольців місцевої оборони, або, як їх краще називати, "Домашня гвардія".
46.	<i>I dwell on these elements in our strength, on these resources which we have mobilized and control-I dwell on them because it is right to show that the good cause can command the means of survival; and that while we toil through the dark valley we can see the sunlight on the uplands beyond.</i>	Я згадую наші сильні місця, ресурси, які ми мобілізували і контролюємо, - я згадую їх, тому що це правильно, показати, що добра справа може керувати засобами виживання; і що поки ми працюємо в темній долині, ми можемо бачити сонячне світло на пагорбах за її межами.

“The Few” (SA, URL)

47.	<i>Almost a year has passed since the war began, and it is natural for us, I think, to pause on our journey at this milestone and survey the dark, wide field.</i>	Від початку війни минув майже рік, і для нас, гадаю, природно зупинитися на цьому рубежі і оглянути темне, широке поле.
48.	<i>Hitler is now sprawled over Europe. Our offensive springs are being slowly compressed, and we must resolutely and methodically prepare ourselves for the campaigns of 1941 and 1942.</i>	Гітлер тепер розкинувся над Європою. Наші наступальні пружини повільно стискаються, і ми повинні рішуче і методично готуватися до кампаній часів 1941 і 1942 років.
49.	<i>The road to victory may not be so long as we expect. But we have no right to count upon this.</i>	Шлях до перемоги може виявитися не таким довгим, як ми очікуємо. Але ми не маємо права на це розраховувати.
50.	<i>Death and ruin have become small things compared with the shame of defeat or failure in duty.</i>	Смерть і руїна стали дрібницями в порівнянні з ганьбою поразки або невиконання обов'язку.

“Every Man to His Post” (SA, URL)

51.	<i>This wicked man, the repository and embodiment of many forms of soul-destroying hatred, this monstrous product of former wrongs and shame, has now resolved to try to break our famous island race by a process of indiscriminate slaughter and destruction.</i>	Ця нечестива людина, збірник і втілення багатьох форм ненависті, що руйнує душу, цей жахливий продукт колишніх злочинів і ганьби, тепер вирішив спробувати зламати нашу знамениту острівну расу шляхом
-----	---	--

		безрозбірливого вбивства і руйнування.
--	--	--

“Neville Chamberlain” (WCS, URL)

52.	<i>Herr Hitler protests with frantic words and gestures that he has only desired peace. What do these ravings and outpourings count before the silence of Neville Chamberlain's tomb?</i>	Пан Гітлер несамовитими словами і жестами виражає свій виключно мирний намір. Що важать ці марення і зливи перед тишею могили Невіла Чемберлена?
-----	---	--

“The Old Lion” (WCS, URL)

53.	<i>In these British Islands that look so small upon the map we stand, the faithful guardians of the rights and dearest hopes of a dozen States and nations now gripped and tormented in a base and cruel servitude. Whatever happens we shall endure to the end.</i>	На цих Британських островах, які виглядають такими маленькими на карті, стоїмо ми, вірні охоронці прав і найзаповітніших сподівань десятків держав і народів, які зараз захоплені і мучаться в підлому і жорстокому рабстві. Що б не сталося, ми вистоїмо до кінця.
54.	<i>The nations were pulled down one by one while the others gaped and chattered.</i>	Нації падали одна за одною, поки інші роззявляли роти і базікали.
55.	<i>One after another they were felled by brutal violence or poisoned from within by subtle intrigue.</i>	Один за одним вони були повалені жорстоким насильством

		або отруєні зсередини витонченими інтригами.
56.	<i>And now the old lion with her lion cubs at her side stands alone against hunters who are armed with deadly weapons and impelled by desperate and destructive rage.</i>	І тепер стара левиця з левенятами стоїть сама проти мисливців, озброєних смертоносною зброєю і яких спонукає відчайдушна та руйнівна лють.
57.	<i>Is the tragedy to repeat itself once more? All no! This is not the end of the tale. The stars in their courses proclaim the deliverance of mankind. Not so easily shall the onward progress of the peoples be barred. Not so easily shall the lights of freedom die.</i>	Невже трагедія повториться знову? Ні! Це не кінець казки. Зірки пророкують визволення людства. Не так легко буде зупинити подальший прогрес народів. Не так легко згаснути світлу свободи.

“Give Us the Tools” (CBC, URL)

58.	<i>All through these dark winter months the enemy has had the power to drop three or four tons of bombs upon us for every ton we could send to Germany in return.</i>	Протягом цих темних зимових місяців ворог мав можливість скинути на нас три-чотири тонни бомб за кожну тонну, яку ми могли б відправити до Німеччини у відповідь.
59.	<i>In spite of all these new war-time offenses and prosecutions of all kinds; in spite of all the opportunities for looting and disorder, there has been less crime this winter and there are now</i>	Незважаючи на всі ці нові правопорушення воєнного часу і всілякі судові переслідування; незважаючи на всі можливості для мародерства і безладу,

	<i>fewer prisoners in our jails than in the years of peace.</i>	злочинів цієї зими було менше, і в наших в'язницях зараз менше ув'язнених, ніж було у мирні роки.
60.	<i>We have broken the back of the winter. The daylight grows.</i>	Ми зламали хребет зими. Денне світло росте.
61.	<i>While Signor Mussolini was writhing and smarting under the Greek lash in Albania...</i>	Поки синьйор Муссоліні корчився і мудрував під грецьким батогом в Албанії...
62.	<i>It may spend his curse more widely throughout Europe and Asia, but it will not avert his doom.</i>	Він може поширити своє прокляття на всю Європу та Азію, але це не відверне його загибелі.
63.	<i>Give us the tools, and we will finish the job.</i>	Дайте нам інструменти, і ми завершимо справу.

“The Fourth Climacteric” (CBC, URL)

64.	<i>The terrible military machine which we and the rest of the civilized world so foolishly, so supinely, so insensately allowed the Nazi gangsters to build up year by year from almost nothing-this machine cannot stand idle, lest it rust or fall to pieces.</i>	Жахлива військова машина, яку ми і весь цивілізований світ так нерозумно, так самовпевнено, так нечутливо дозволили нацистським бандитам будувати рік за роком майже з нічого, не може стояти без діла, щоб не заіржавіти і не розвалитися на шматки.
-----	---	---

65.	<i>I see also the dull, drilled, docile brutish masses of the Hun soldiery, plodding on like a swarm of crawling locusts.</i>	Я бачу також тупе, дресироване, слухняне та brutальне скупчення гуннських солдатів, що тягнуться вперед, як рій повзучої сарани.
-----	---	--

“Do Your Worst; We'll Do Our Best” (CBC, URL)

66.	<i>Every month will see the tonnage increase, and, as the nights lengthen and the range of our bombers also grows, that unhappy, abject, subject province of Germany which used to be called Italy will have its fair share too.</i>	З кожним місяцем тоннаж збільшуватиметься, і, оскільки ночі стануть довшими, а дальність польоту наших бомбардувальників зросте, нещасна, принижена, підвладна провінція Німеччини, яка раніше називалася Італією, також отримає на горіхи.
-----	--	---

“Never Give In, Never, Never, Never” (NGI, URL)

67.	<i>We had the unmeasured menace of the enemy and their air attack still beating upon us, and you yourselves had had experience of this attack; and I expect you are beginning to feel impatient that there has been this long lull with nothing particular turning up!</i>	Над нами все ще нависала незмірна загроза ворога та його повітряної атаки, і ви самі мали досвід цієї атаки; і я гадаю, що вам нетерпиться дізнатись, чому так довго триває затишшя і нічого особливого не відбулося!
68.	<i>Those people who are imaginative see many more dangers than perhaps exist; certainly many more than will happen;</i>	Люди з фантазією, бачать набагато більше небезпек, ніж, можливо, їх існує; звичайно,

	<i>but then they must also pray to be given that extra courage to carry this far-reaching imagination.</i>	набагато більше, ніж трапиться; але тоді вони також повинні молитися, щоб отримати додаткову відвагу, щоб витримати цю далекосяжну фантазію.
69.	<i>Very different is the mood today. Britain, other nations thought, had drawn a sponge across her slate.</i>	Зараз всі іншої думки. Британія, як думали інші країни, провела губкою по своїй дошці.

“Christmas Message” (WCS, URL)

70.	<i>Here, in the midst of war, raging and roaring over all the lands and seas, creeping nearer to our hearts and homes, here, amid all the tumult, we have tonight the peace of the spirit in each cottage home and in every generous heart.</i>	Тут, посеред війни, яка вирує і реве над усіма землями і морями, підкрадається до наших сердець і домівок, тут, серед усієї цієї метушні, ми маємо сьогодні силу духу в кожній хаті і в кожному щедрому серці.
-----	---	--

“Address to Joint Session of US Congress” (WCS, URL)

71.	<i>The boastful Mussolini has crumpled already. He is now but a lackey and a serf, the merest utensil of his master's will.</i>	Хвалькуватий Муссоліні вже впав. Він тепер лише лакей і кріпак, найпростіший інструмент для виконання волі свого господаря.
-----	---	---

72.	<i>For the first time we have made the Hun feel the sharp edge of those tools with which he has enslaved Europe.</i>	Вперше ми змусили гунів відчутти гострий кінець тих інструментів, якими вони поневолювали Європу.
73.	<i>It is of course only prudent to assume that they have made very careful calculations and think they see their way through. Nevertheless, there may be another explanation.</i>	Звичайно, розумно припустити, що вони зробили дуже ретельні розрахунки і думають, що бачать свій шлях до кінця. Тим не менш, може бути й інше пояснення.
74.	<i>What kind of a people do they think we are? Is it possible that they do not realize that we shall never cease to persevere against them until they have been taught a lesson which they and the world will never forget?</i>	Що вони думають про нас, як про народ? Невже вони не розуміють, що ми ніколи не припинимо боротьбу з ними, доки вони не отримають урок, який ні вони, ні весь світ ніколи не забудуть?
75.	<i>Members of the Senate, and members of the House of Representatives, I will turn for one moment more from the turmoil and convulsions of the present to the broader spaces of the future.</i>	Члени Сенату і члени Палати представників, я ще на мить відійду від неспокою і потрясінь сьогодення до ширших просторів майбутнього.

“Winston Churchill announces the Surrender of Germany” (WCS, URL)

76.	<i>It is not surprising that on such long fronts and in the existing disorder of the enemy the orders of the German High Command should not in every case be obeyed immediately.</i>	Не дивно, що на таких довгих фронтах і при існуючому безладі ворога, накази німецького верховного командування не повинні виконуватися негайно.
-----	--	---

“Sinews of Peace” (WCT, URL)

77.	<i>...what has been gained with so much sacrifice and suffering shall be preserved for the future glory and safety of mankind.</i>	... те, що було здобуто з такою великою кількістю жертв і страждань, буде збережено для майбутньої слави і безпеки людства.
78.	<i>When the designs of wicked men or the aggressive urge of mighty States dissolve over large areas the frame of civilized society, humble folk are confronted with difficulties with which they cannot cope.</i>	Коли задуми лукавих людей або агресивні пориви могутніх держав розчиняють на великих територіях каркас цивілізованого суспільства, скромні люди стикаються з труднощами, з якими вони не можуть впоратися.
79.	<i>Before we cast away the solid assurances of national armaments for self-preservation, we must be certain that our temple is built not upon shifting sands or quagmires, but upon the rock.</i>	Перш ніж відкинути в сторону тверді запевнення про національне озброєння для самозбереження, ми повинні бути впевнені, що наш храм побудований не на рухомих пісках чи трясовинах, а на скелі.
80.	<i>Let us preach what we practice, let us practice what we preach.</i>	Давайте проповідувати те, що ми практикуємо, та давайте практикувати те, що ми проповідуємо.
81.	<i>I spoke earlier of the Temple of Peace... why cannot they [workers]work together</i>	Я говорив раніше про Храм Миру... Працівники зі всього

	<i>at the common task as friends and partners?</i>	світу повинні будувати цей храм... чому вони [робітники] не можуть працювати разом над спільним завданням як друзі і партнери?
82.	<i>Indeed they must do so or else the temple may not be built, or, being built, it may collapse, and we shall all be proved again unteachable and have to go and try to learn again for a third time in a school of war, incomparably more rigorous than that from which we have just been released.</i>	Адже вони повинні це зробити, інакше храм може не бути побудований, або, вже будучи побудованим, може завалитися, і ми всі знову виявимося нездатними до навчання, і нам доведеться йти і намагатися вчитися втретє в школі війни, незрівнянно суворішій, ніж та, з якої ми щойно вийшли.
83.	<i>A shadow has fallen upon the scenes so lately lighted by the Allied victory.</i>	Тінь впала на сцени, які нещодавно були освітлені перемогою союзників.
84.	<i>These are somber facts for anyone to have to recite on the morrow of a victory gained by so much splendid comradeship in arms and in the cause of freedom and democracy; but we should be most unwise not to face them squarely while time remains.</i>	Це сумні факти для будь-кого, хто згадує про перемогу, здобуту таким чудовим товариством у боротьбі за свободу і демократію; але це було б нерозумно з нашого боку не дивитися їм в очі, поки ще є час.

85.	<i>It could have been prevented in my belief without the firing of a single shot, and Germany might be powerful, prosperous and honored to-day; but no one would listen and one by one we were all sucked into the awful whirlpool.</i>	На моє переконання, її можна було запобігти без жодного пострілу, і сьогодні Німеччина могла б бути могутньою, процвітаючою і шанованою; але ніхто не послухався, і всіх нас одного за одним засмоктало у жахливий вир.
-----	---	---

“MIT Mid-Century Convocation” (WCS, URL)

86.	<i>I do not believe they will fail, but if they do, or were not allowed to succeed, the consequences would be very unpleasant because it is certain that mankind would not agree to starve equally, and there might be some very sharp disagreements about how the last crust was to be shared.</i>	Я не вірю, що вони зазнають поразки, але якщо вони зазнають поразки, або їм не дозволять досягти успіху, наслідки будуть дуже неприємними, тому що напевно людство не погодиться бути на одному рівні в нестачі їжі, і можуть виникнути дуже гострі розбіжності з приводу того, як ділити останню скоринку.
87.	<i>The latter and larger part of the Nineteenth Century had been the period of liberal advance (liberal with a small 'l' please).</i>	Остання і більша частина XIX століття була періодом ліберального поступу (ліберального з маленької літери, будь ласка).

88.	<i>The submarine, to do it justice, has never made any claim to be a blessing or even a convenience.</i>	Підводний човен, правду кажучи, ніколи не претендував на те, щоб бути благословенням чи навіть зручністю.
89.	<i>This vast expansion was unhappily not accompanied by any noticeable advance in the stature of man, either in his mental faculties, or his moral character. His brain got no better, but it buzzed more. The scale of events around him assumed gigantic proportions while he remained about the same size.</i>	Ця величезна експансія, на жаль, не супроводжувалася жодним помітним поступом у розвитку людини, ні в її розумових здібностях, ні в її моральному характері. Людський мозок не став кращим, але шуму від нього було чути більше. Масштаб подій навколо нього набув гігантських масштабів, а він залишився приблизно того ж розміру.
90.	<i>War, stripped of every pretention of glamour or romance had been brought home to the masses of the peoples in forms never before experienced except by the defeated.</i>	Війна, без будь-яких вимог на гламур чи романтику, прийшла додому до народних мас у формах, яких ніколи раніше не знали, окрім переможених.
91.	<i>But the soul of man thus held in trance or frozen in a long night can be awakened by a spark coming from God knows where and in a moment the whole structure of lies and oppression is on trial for its life.</i>	Але душа людини, занурена в транс або застигла в довгій ночі, може прокинутися від іскри, що приходить Бог знає звідки, і в одну мить вся сукупність брехні

		і гноблення опиниться на суді за свої вчинки.
92.	<i>However much the conditions change, the supreme question is how we live and grow and bloom and die, and how far each life conforms to standards which are not wholly related to space or time.</i>	Як би не змінювалися умови, головне питання полягає в тому, як ми живемо, ростемо, квітнемо та вмираємо, і наскільки кожне життя відповідає стандартам, які не зовсім пов'язані з простором чи часом.
93.	<i>If, however, there is to be a war of nerves, let us make sure our nerves are strong and are fortified by the deepest convictions of our hearts.</i>	Якщо, однак, має бути війна нервів, то подбаймо про те, щоб наші нерви були міцними і підтримувались найглибшими переконаннями наших сердець.

“The Council of Europe” (WCS, URL)

94.	<i>Not only have the speeches been full of thoughts which have their own particular value because they have been contributed from so many angles, but also there have been successful attempts at oratory which have triumphed over the acoustic conditions which, I must tell you, are none too good and which will, I trust, be subject to development, like all the rest of our proceedings.</i>	Виступи були не лише сповнені ідей, які мають свою особливу цінність, оскільки вони були висвітлені з багатьох сторін, але й мали місце успішні спроби ораторського мистецтва, які перемогли акустичні умови, які, мушу вам сказати, не є надто хорошими, і які, я вірю, будуть вдосконалюватися, як і всі інші наші заходи.
-----	---	--

95.	<i>I share his view that we would be wise to see what are the Recommendations of our Committee which, I hope, will sit permanently and not be broken up by our departure. To take a homely and familiar test, we may just as well see what the girl looks like before we marry her.</i>	Я поділяю його думку про те, що було б мудро подивитися, якими є рекомендації нашого Комітету, який, я сподіваюся, буде працювати постійно і не буде розпущений після нашого від'їзду. Щоб пройти звичайний та звичний всім тест, ми можемо з таким же успіхом подивитися, як виглядає дівчина перед тим, як одружитися з нею.
96.	<i>They have escaped from Nazism only to fall into the other extreme of Communism.</i>	Вони втекли від нацизму лише для того, щоб впасти в іншу крайність - комунізм.

“Citizen of the United States” (CBC, URL)

97.	<i>In this century of storm and tragedy I contemplate with high satisfaction the constant factor of the interwoven and upward progress of our peoples.</i>	У цьому столітті буревію і трагедій я з великим задоволенням споглядаю постійний фактор складного і зростаючого прогресу наших народів.
-----	--	---

“Penny-in-the-Slot Politics” (CBC, URL)

98.	<i>There is one aspect of modern life which has struck me very much lately, and which</i>	Є один аспект сучасного життя, який останнім часом мене дуже вразив і який заслуговує на
-----	---	--

	<i>deserves anxious attention: the elimination of the individual.</i>	особливу увагу: усунення особистості.
99.	<i>It reminds me of the machines in the railway stations and outside post offices. Put a penny in the slot, the machine does the rest... The machine, again, has the advantage of the man.</i>	Це нагадує мені автомати на залізничних вокзалах і біля поштових відділень. Покладіть копійку в щілину, а автомат зробить все інше... Машина, знову ж таки, має перевагу над людиною.
100.	<i>But the tragedy of the twentieth century is that the development of human beings lags far behind the growth of their undertakings.</i>	Але трагедія двадцятого століття полягає в тому, що розвиток людини значно відстає від зростання її починань.

RESUME

Master's thesis on the topic: «Winston Churchill masterpiece of understatement: Ukrainian translation» includes 108 pages, 70 used sources and contains 1 appendix.

The object of analysis is the ways of translating phrases expressing understatement.

The subject of the study is the analysis of the stylistic means of understatement taken from speeches.

The material of the study was collections of texts of the Winston Churchill's public speeches and dictionaries.

The purpose of the study is to analyze words in the translation of phrases into Ukrainian belonging to the category of understatement.

Research methods. The following methods were used in this work:

— the method of comparative and contrastive analysis (used to study the change of parts of speech and semantic meanings of words in the translation of phrases belonging to the category of understatement);

— quantitative analysis of the stylistic device (used to study the frequency of use of the diminutive in political speeches);

— the method of distributional analysis (used to study the influence of individual linguistic units on other linguistic units and on the context as a whole).

The scientific novelty of the obtained results is to study the use of understatement in the political context, how it can be interpreted from the point of view of cognitive linguistics, the ways of translating these combinations into Ukrainian, and what function they perform.

Practical significance of the obtained results. The practical significance of the findings lies in the contribution of the research results to the general theory of translation, the identification of the process of transformation of lexical units when combined with other units and when translated from English into Ukrainian.

The research has yielded results that can be used in teaching a practical translation course, namely in the sections "Translation Analysis of the Text", "Translation of Constant Expressions" and "Translation of Stylistic Devices".

The first section of the work focuses on the definition of the concept of understatement and its origin, its relation to the categories of stylistic devices, the use of the studied device in literature, its functions and ways of translating it into Ukrainian.

In the second chapter of the work, Winston Churchill's use of understatement in public speeches is examined. In addition, the methods of translating understatement used in the speeches of a political figure in scientific works are studied.

The third section of the work focuses on the practical application of the methods of translation of the accessory when using speeches of a political figure and possible translation options that fully convey the idea that the author wanted to convey.

Keywords: understatement, litote, Winston Churchill speeches.